Ч. 49 (14.881). Львів, неділя 6. березня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою). 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Змагання до незалежности
України, Білоруси, Кавказу і Туркестану.

ДАЛЬШІ РЕВЕЛЯЦІЇ МОСКОВСЬКОГО ПРОЦЕСУ.

У четвер вечором зізнавав Риков. Він заявив, що правицево-троцькістівський бльок допускав унезалежнення України, Білоруси, Кавказу і республик Середущої Азії. Українськими націоналістами проводив Гринько, білоруськими — Шаранґович, Червяков, Голодід і Антоьков.

Білоруські націоналісти змагали до того, щоби відірвати Білорусь від СССР та віддати її під польський протекторат.

Предсідник Ульріх так кермує розправою, щоби зізнання підсудних компромітували незалежницькі рухи поневолених народів СССР. **Риков стверджує, що українська націоналістична організація була польсько-німецькою експозитурою.**

ЗМОВА ТУГАЧЕВСЬКОГО.

Арештування троцькістів мали той вплив, що

Тугачевський рішився зробити переворот, не чекаючи на вибух війни;

йому помагав Якір, Корк та Уборевич. У цій справі він порозумівся з Троцьким у Мерані Троцький заапробував плян.

У пятницю рано зізнавав Шаранґович і Щоджаєв. Шаранґович, б. ґенеральний секретар білоруської комуністичної партії, оповів про широко розгалужену білоруську націоналістичну організацію, що існувала від 1932 р. та в останніх часах співпрацювала з опозиційним центром Бухаріна й Рикова.

Білоруська націоналістична партія намагалася відірвати Білорусь від СССР та зробити з неї незалежну державу.

Шаранґович признається, що від 1931. р. працював для польської розвідки.

ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ТУРКЕСТАНУ.

Ходжаєв — узбек. До минулого року був він головою совнаркому узбецької совітської республики. Ходжаєв признається, що він є узбецьким націоналістом та що від 1920 р. він

змагав до політичної незалежности республики Бухари,

де він тоді був президентом. Незалежна Бухара стала би буферною державою між Росією і британською Індією. Від 1925. р. узбецькі націоналісти робили всі можливі зусилля, щоби скинути большевицьке ярмо. 1936. р. Бухарін наказав Ходжаєву зробити

збройне повстання в Середущій Азії,

з порозумінні з британськими колами Англія мала дістати протекторат над незалежною середньо-азійською державою.

ЧОМУ КРЕСТІНСЬКИЙ ВІДКЛИКАВ ЗІЗНАННЯ?

Як подають із Риги, Крестінський признався в другому дні розправи до закидуваних йому злочинів, бо після першої розправи сконфронтували його з жінкою, яка потвердила всі прокураторські заміти. Під впливом того Крестінський зовсім заломився.

На основі іншої версії аґенти ГПУ зломили Крестінського тортурами.

Збомбардували передмістя Валенсії.

Як подають з Барсельони, над передмістями Валенсії появилось учора 5 національних літаків, що скинули коло 100 бомб. Кільканадцять домів знищено

В АМЕРИЦІ ВЕРБУЮТЬ ДОБРОВОЛЬЦІВ ДО ЕСПАНСЬКОЇ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ.

Параґвайська поліція викрила велику організацію, що вербувала у Південній Америці добровольців до червоної Еспанії, куди їх висилали через Буенос Айрес. Чималий обтяжуючий матеріял найшли в одного параґвайського підстаршини. Також у Канаді вербункова акція до червоної Еспанії набирає щораз більшого розмаху,зокрема в Торонто і на терені інших міст в Онтеріо.

Аґенти обіздять ріжні міста й обіцюють охотникам золоті гори в Еспанії. Незорієнтована молодь, заохочена тими фальшивими обіцянками, записується на лісту добровольців — її крадьки висилають за море. Крім того аґенти звертаються до б. вояків зі світової війни, що мають фахові кваліфікації — летунів, механіків, інжинірів і т. д. Чимало добровольців запізно переконується, що їх ошукали і звертаються до канадійської влади за поміч. Канадійський уряд небагато може їм помогти, бо вони виїхали за границю нелеґально.

Канадійська влада взялась переводити дохodження, хто властиво кермує тією нелеґальною вербунковою акцією, і відкіля беруться гроші на вивіз тих добровольців

Злучені Держави побудують 68 воєнних кораблів і 950 боєвих літаків.

Морська комісія вашинґтонського парляменту заапробувала морську програму уряду, що передбачує будову 46-ох боєвих кораблів, 22-ох помічних і 950-ох боєвих літаків. До постанови долучений меморіял, який стверджує, що американська фльота має служити виключно до оборони

АМЕРИКАНСЬКА ЛІҐА НАЦІЙ.

Уряди Колюмбії та Сан Домінґа предложили проект панамериканської Ліґи Націй: у її програмі не передбачена ніяка збірна акція проти напасника. Проект не має ніяких виглядів на успіх.

Живий медвідь і його шкура.

„Зворот" Закарпаття Угорщині в світлі історії та теперішньої дійсности.

Львів, 5. березня 1938.

III.

ПАРАДОКСИ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ДІЙСНОСТИ І ЧЕСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ.

Як у кожному суспільно заскорузлому краю, де процес національно-політичної думки та кристалізація соціяльної структури були зупинені у довгому періоді чужої екстермінаційно-асиміляційної політики, так само й на Закарпатті панує хаос, повний дивоглядів, що їх не розуміє європеєць, непривиклий до специфічних політичних штучок, виплеканих дбайливо у двох передвоєнних державах — Австро-Угорщині та Росії. Отже передовсім іде там боротьба за національний характер краю, ведена з повним нехтуванням наукових правд та при стосуванні метод, що не рахуються ані з критерієм політичної доцільности, ані — інколи — таки просто зі здоровим глуздом. Трагедією цієї боротьби є активна участь у ній посторонніх чинників, етнічно з закарпатською територією незвязаних, а зацікавлених у тому терені виключно політично. Отож на вигляд і напрямок тієї боротьби впливають три чинники: чеський, мадярський та подекуди й польський. Цікава річ: **всі ті чинники, взаємно собі суперечні й ворожі (поляки й мадяри проти чехів) — у практиці підтримують той сам москвофільський напрямок та всі разом однозгідно поборюють — українство!** Одночасно називається, що це для добра протисовітської орієнтації треба прилучити Закарпаття до Мадярщини! Тимчасом кожна дитина на Закарпатті знає і це взагалі річ безспірна, що саме найбільш соціяльно-консервативна та національно заскорузла і ретроградська **москвофільська** закарпатська верства — найбільш **мадярофільська** верства на всьому Закарпатті. Не свідомі українці, лиш москвофіли та жиди говорять по нинішній день дома по мадярськи і є підвалиною всього мадярофільського напрямку на Закарпатті! Як погодити культ для Пашкевича і до його „доблестних" військ з любовю для Будапешту — це вже інша річ. Зазначити хіба можна, що закарпатські **автохтонні** москвофіли знають Росію, її історію, її мову ще менше, ніж галицькі москвофіли і творять справді музеальний твір. Досить читати „Русскій Вѣстникъ", або й „Недѣлю", орган „тутешників", себто т. зв. „третього напрямку" (ані українського ані російського): для науковця фільольоґа мова тих часописних органів — це „тісточко з кремом", а за 100 літ напевне **ніхто не повірить**, що колинебудь, хтонебудь міг такою тарабарщиною говорити чи писати!

Другий капітальний парадокс закарпатської дійсности — це ті нещасні вихиляси чехословацької національної політики, стосовані на Закарпатті. Вони є сумішкою трьох, може й підсвідомих, психольоґічних спонук: глибоко за-

коріненого, сліпого й наскрізь емоціонального москвофільства, скріпленого тепер вірою, що Совіти є єдиним союзником та гарантом державної незалежности ЧСР, 2) привязання до демократичних форм, при чому слово „демократія“ належить вже, так мовити, до привичних декляматорських акцесорій, і 3) апетиту та самозакоханости кожного народу, що здобув чи відновив після довгих літ неволі свою державність і є прикладом на фальш латинської пословиці, що „історія є вчителькою життя“.

Передовсім чехословацька політика відразу розпочала трактувати Закарпаття, як терен і політичної і господарської експльоатації, себто глядіти на нього, як на домену чеських політичних партій, або — кажучи вірніше — як резервуар голосів при парляментарних виборах. А що аграрники п. Годжі та суперницькі народні соціялісти п. Кльофача і „єдинені народовці“ пок. Крамаржа мають яскраві русофільські тенденції, то й державна адміністрація, насаджена й обсаджувана тими трьома партіями, підтримує на Закарпатті русофільські, а не українські партії. Правда, коли показалося, що український національний рух (читай: українські виборці) має свою силу і реальне значіння, то в аграрній партії почався деякий відворот: члени-українці тієї партії почали видавати власний орган, — а проте загальний напрямок державної політики на Закарпатті, залежний здебільша від тієї партії, на краще небагато змінився. Від останнього німецького напору на Середню Европу, від часу, коли і в Румунії зросли протисовітські націоналістичні впливи і Австрія фактично опинилася в орбіті німецької політики, — русофільський (совітофільський) напрямок ще дужче змінився, маючи свою відбитку у місцевому режимі.

Одначе чеське русофільство не має нічого спільного з трактуванням Закарпаття, як „депозиту“, що його колись Чехословаччина „зверне“ — Росії. Так було, але не є, таксамо, як колись і польські чільні діячі (пок. Голувко у приладному відчиті у Львові) легковажно висловлювалися про Волинь чи Полісся, як терени, призначені для „регуляції границь“ з будучою Українською Державою, чого тепер не вільно казати під ригором закиду державної зради. І д-р Бенеш, як міністр закордонних справ, у своїй подорожі по Закарпатті раз-у-раз з притиском підкреслював, що Закарпаття — це інтегральна чехословацька державна територія. А що український елемент, як етнічно безпосередньо звязаний з українським елементом з цього боку Карпат, є в історичній перспективі для чехів, вічних посідачів Закарпаття, більш небезпечний від елементу московського, що не має спільної границі з московським материком, то й панросійський рух толерований на Закарпатті далеко ласкавіше, ніж рух український (нічого й казати про політичний рух всеукраїнський!) що його трактують як протиукраїнську ірреденту!

Але Чехословаччина — держава демократична. І та демократія, як завжди і всюди, і там має свої два кінці. Виходячи з демократичного засновку, чехи станули були на становищі, що в культурній ділянці вони будуть приглядатись реалізації трьох напрямків, трьох течій: української, російської і т. зв. „третього напрямку“, русинського, який загубив свою національність (як нпр. польські „шльонзаки“ за німецьких часів, або й деякі наші галицькі москвофіли, які не є ані „русскі-росіяни“, ані українці, лише русини, як окрема „нація“). Прага мовляв чекатиме який напрямок видасть із себе найчисленнішу та найбільш конструктивно вартісну інтелігенцію. Відсутність тієї місцевої інтелігенції стала причиною найбільшого хаосу: бо у вижиданні, поки та інтелігенція народиться, чехи і словаки залили край масово своєю бюрократією та кольоністами і розпочали на широку мірку чехізацію та словакізацію краю. Одночасно на Закарпаття поплила політична еміграція: невеличкий відсоток української еміграції, яку згодом чеська адміністраційна влада „перечистила“, чимало одиниць викинувши в краю, — і величезний відсоток російської чорносотенної еміграції, яка опинилась на Закарпатті на теплих посадах. Здається, що ніщо так не характеризує тієї хиткої,назверх демократичної і безсторонньої, по суті завжди тенденційно-русофільської політики, як заведення на Закарпатті російських шкільних підручників та ще й розпутання бурі по школах, в яких ведено „плебісцит“, хто яких підручників хоче. Як той плебісцит ведено, яких штук і штучок уживали москалі та прихильна їм чеська русофільська шкільна адміністрація — про це мали ми довгі кореспонденції з точними даними й фактами.

А проте українська стихія в розумінні зросту повної національної свідомости мас і підростаючої інтелігенції, — росте майже на очах. Під цим оглядом має заслуги однаково консервативно-клерикальний осередок о. Волошина, що й соціял-демократичний посла Ревая. Сила українського національного руху в молодому вчительстві, масовій національній регенерації української молоді Закарпаття — це й запорука перемоги національного відродження тієї країни. Політично ввесь український національний рух Закарпаття орієнтується на Прагу, боячись, як вогню, повороту до Мадярщини. Трагедією закарпатських українців є те, що та сама Прага, яка так нервово реагує на сам згук мадярського ревізіонізму, відплачує українцям за їх найщирішу льояльність — підтримкою русофільства, багато ближчого і приємнішого мадярам від українства. Очевидно, кожна акція мусить мати свою контракцію: у відповідь на

чехізацію та словакізацію краю — закарпатські українці мусять приходити до щораз глибшого переконання, що єдиний їх рятунок — це духовий звязок з українцями поза границями ЧСР, з цілим великим українським народом, без огляду на його державні кордони.

Розвиток міжнародніх подій ставить перед закарпатськими українцями вигляди дуже сумні. Не є зовсім виключене, що торг за шкуру живого закарпатського медведя, який покищо йде на сторінках преси, перейде на більш реальну і більш загрозливу площину. З одного боку мадяри, які не викликують до себе довіря навіть би найкращими заявами, з другого чехи зі своїм русофільством і совітським пактом, тут ще поляки, що форитують Фенцика — це ситуація справді незавидна. У цій ситуації єдиною потіхою для закарпатських братів може бути свідомість, що ввесь український світ з найбільшою увагою, та найбільшими симпатіями слідкує за їх боротьбою з усіми ворожими ходами і труднощами. І — маємо те глибоке переконання — з закарпатськими українцями та цілим закарпатським українським національним рухом більше будуть рахуватися всі ті, що його сьогодні легковажать собі, якщо бачитимуть, що ввесь той рух опертий на духовій всеукраїнській спільноті. „Ірредента“ тут ні при чім. Але єдність культурну й ідейну всього українського народу мусять освідомити собі всі — чи вона їм приємна чи ні, і прийняти до відома, як реальний політичний чинник. Нехтування та поборювання того чинника — це шлях найгірший для тих, що заінтересовані в Закарпатті.

к.

Сумерк Совітів на Балкані.

ЗІЗД „БАЛКАНСЬКОГО ПОРОЗУМІННЯ“.

Букарешт, 1 березня.

Цьогорічний зїзд „Балканського Порозуміння“, відбувся в Анкарі. Взяли в ньому участь представники союзних балканських держав: Арас, Стоядіновіч, Метаксас й Комнен.

Це перша зустріч представників чотирьох тоталістичних держав. До первісної двійки авторитарних держав (Туреччина, Югославія) долучилася згодом Греція і тепер Румунія.

Державний лад згаданих держав зблизив їх також у загальній зовнішній політиці і цим можна пояснити, чому наради цьогорічного Зїзду не обмежились до чисто балканських справ, але торкнулись і середземноморських питань. І цього року уперше — від коли істнує Балканський Союз — відложили чорноморські та босфорські питання на другорядне місце! Цю програмову зміну пояснюють передусім перемогою Італії в Абісинії та скріпленням її впливів на Середземному Морю.

Давні тертя між Італією та Грецією (криваві випадки на Корфу), правда, не повторювались, а в 1928-ому році навіть підписали в Римі греко-італійський договір ненападу то всеж давні боляки ще не вигоїлися. Можливо, що до цього причиняється англійська та французька дипльоматія, якій залежить на тому, щоб побіч сильної Італії зросла й сильна Греція.

В самих Атенах уважають, що ця англьо-французька „політика рівноваги“, невідповідна, бо вона викликує дальші нові ускладнення. (Питання італійського Додеканезу). — Зрештою й самі греки нерадо згадують первісний італьо-грецький повоєнний договір (1920 в Севр.) т. зв. „порозуміння Тітоні—Венізельос“.

Підчас останніх нарад „Балканського Порозуміння“, висловили покищо надію на „швидке та основне наладнання взаємин“ згаданих держав, тимбільше, що „передбачене англьо-італійське порозуміння запевнить мир у цій середземноморській дільниці“.

Треба признати, що минулорічні успіхи Італії та її „регіональне“ порозуміння (щоб не сказати: одностороннє) з Югославією мали рішальний вплив на зовнішню політику інших балканських союзниць. Згадаємо тут ще й вилім сербських політиків із загальних рамок „Балканської антанти“, вилім, якого їм довгий час не могли простити союзниці, а тепер формально признали: югославянсько-болгарський пакт. Болгарія — як відомо — не є членом „Балк. Порозуміння“ і завжди висуває свої ревізіоністичні територіяльні домагання. Всеж болгарський уряд Кіосеіванова, більш стриманий та поміркований як його попередники, не виключає дальших місцевих — „регіональних“ порозумінь з іншими сусідами. Одним із доказів доброї волі болгарського уряду було його доброзичливе відношення до держав „Балканського Порозуміння“ підчас нарад в Ніоні.

ПРАВНИЧА СТОРІНКА.

Про звання адвоката і красномовність.

Під таким наголовком побачила світ презна праця про адвокатуру і мистецтво правної оборони — представника французької палестри Фернанда Поена*), колишнього декана Адвокатської Палати в Парижі. В її чотирьох розділах дає нам автор історію і фільософію адвокатури, організацію адвокатського стану у Франції, підставові правила адвокатури і вкінці думки про красномовність. Книжка цікава тим, що автор незвичайно ясно і живо, по мистецьки розглядає суть порушеної теми, даючи цілковий образ її цілости. Багато у ній цікавих думок, влучних і цінних завваг і скарбниця моральних і етичних засад адвокатського звання. Вона замітна ще й тим, що автор призначує її для загалу, не для... адвокатів. Бо нема, каже, звання, з винятком хіба лікаря, щоб так тісно як адвокатура вязалося з приватним життям. Мета автора розкрити перед громадянством душу адвокатури, скинути її тогу, а вказати на її великі цінноці, шляхотні думки та її людяне завдання.

Адвокати істнують від часу, коли спори між людьми перестала вирішувати сила, каже автор. Закони, чи вони обширні чи змістовні, в дійсности завсіди неясні, неповні. Всюди, де є текст закону, там мусить бути і суддя, щоб його цей викладав і прикладав до життєвих потреб. А всюди, де є суддя — там треба присутности двох адвокатів... Кожна процесова сторона утотожнює свій інтерес із своїм правом, і своє право із правом слушности. І навіть найбільш сумлінний чоловік не має оглядів, коли йде про перемогу свого слушного права. Але громадянство не винайшло нішо відповіднішого як те, що поставило між сторонами і суддями — людей, яких метою є обороняти інтереси процесових сторін і які дають водночас запоруку чесности і совісности. Інтервенція адвоката відповідає теж і глибокій психольогічній потребі. Процесові сторони відчувають потребу довіритися комусь, хто хоч і сторонній, а вислухає їх із зрозумінням і прихильністю. Тільки адвокати вміють людину направду зрозуміти, вміють вчутися в гармонію душі, в біль і жаль. Автор пригадує старий алеґоричний малюнок: усередині сидить постать Справедливости тримаючи в руці меч і вагу. По обох боках стоять процесові сторони; самі сліпі, засліплені інтересом держать міцно у залізних руках помішані контракти, письма, і кидають їх. Бідні люди! чи хоча котрий із них знає вартість того, що так боязко предкладає богині?.. А між Справедливістю і клієнтами — ще один чоловік, спокійний, безсторонній. Він перший досліджує — відкладає все сумнівне, підозріле, а може й пофальшоване, і кидає на вагу те, що правдиве. І хто знає, чи від віг клієнта не піднесе викинсного клієнтового папірця, від якого залежить його майно, честь або й життя? Той чоловік, той правдивий, сумлінний, чесний — це справжній адвокат.

Адвокат обовязаний у кожній ситуації слухати тільки самого себе і усувати від себе всякі спокуси гроша. Він є сповідником і дорадником тих, що до нього звертаються; він є перекладач перед обличчям Справедливости і нічим більше і нічим менше не вільно йому бути. Ідеалом адвокатського звання — незалежність, безкорисність, чесність. Дальша риса адвоката — повага; перед пів століттям вимагали від нього, щоб уже сам його зверхній вигляд викликав таке враження (міг голитися, носити бороду, або бачки, тільки не... вуса). Повинен оминати всього, що моглоб видаватися рекламою, або намагання зєднати собі розголос. Правдивому адвокатові треба протиставити крутійських правників, що не знанням, совістю і не трудом, але зручним викручуванням законів надають незаконности ознаки леґальности. (Моліер). Автор дає відповідь на погляд вулиці, мовляв, адвокати мають подвійне сумління, бо завсіди знаходиться до одної справи двох адвокатів, що з рівним переконанням беруться боронити двох суперечних тез. Чи ті інтеліґенти чесно боронять слушних справ? Так, бо в судовій правді нема математичної правди. Терезки символічної ваги завсіди хитаються. Кожний перед судом боронить своєї правди і кожний має свою слушність. Про слушність рішає суддя, не адвокат і не до нього належить устійнити кінцевий біланс. Як лікар, не має права відмовити помочі хворому — так і адвокат у принципі не повинен відмовити помочі тому, хто до нього звертається. І саме красою адвокатського звання є мужно боротися в обороні всіх безборонних братів, без огляду на те, ким вони не булиб. Боротьба йде всюди, де життя стикається з життям — у природі під знаком сили, між людьми під еґідою права.

Між адвокатами істнує рівність — її символ чорна тоґа, а дальше якнайбільша товариськість, ввічливість, прихильність. Адвокат повинен триматися засад чесної гри, чесної боротьби. Адвокат рішаючись, чи приняти чи відкинути справу, повинен слухати виключно свого сумління. Якщо відмова диктована є ляком перед публичною опінією — так це ознака браку незалежности.

Праця адвоката не лиш відповідальна, важна і конечна, але незвичайно важка. Хто бажає дійсно посвятитися адвокатурі, мусить по теоретичних студіях перейти стадію суворої, довгої практичної підготови.

А дальше подає автор чимало цінних завваг для адвокатів у їх праці в канцелярії і поза нею щодо їх гідности і поваги, як приймати клієнтів і гонорарі. Він зображає устрій адвокатури у Франції, що в засаді не ріжниться від устрою в Польщі. Аплікація трилітня. Вона далеко не запевнює відповідного практичного вишколу. Тому й там істнують тенденції до її реформи. Відтак приходить Поен до мистецтва оборони. У ньому перше місце займає красномовність, що не є даром, але мистецтвом, і то з усіх найтруднішим. Таксамо як чоловік із найкращим голосом наразиться на сміх, коли без підготови важиться виступити навіть на підрядній естраді — так і оборонець без попередньої вправи і досвіду нехай не важиться займати місця на лаві оборонців. Це знали старинні греки і римляни; їх знамениті промовці вложили багато праці у відповідні реторичні студії. Ораторес фіюнт! понад усім у промові має виступати зміст. Мистецтво без знання, наче цвіт без соку. Треба знати право. Не можна подивляти в людині нішо з того, що вона знає, коли вона не знає того, що повинна знати. Боронити справу — значить скомпонувати оборону і представити її перед судом. Добра оборона мусить мати плян, мусить бути сильна у розвиненій темі, має визначатись поправністю і химерним, навіть мистецьким, стилем, а промовець мусить уміти володіти чутливою модуляцією голосу і чистотою дикції. Найбільшою таємницею мистецтва, як переконувати інших — бути самому переконаним. Авдиторія і суддя відчувають несмак, коли оборонець сам почуває себе ніяково. Промови не можна ані читати, ані рецитувати, ані імпровізувати. Ніколи не можна здобути авдиторії читаною або рецитованою промовою. А імпровізація? Імпровізація небезпечна. Автор наводить слова Берієра: „Таємниця імпровізаторів у тому, що вони ніколи не імпровізують." Красномовність незвичайно тяжка і коштує багато труду, праці і довгих, поважних студій. Та треба знати, що і так без великих і довгих трудів ніхто не стане добрим адвокатом і добрим промовцем.

Ось кілька думок із тої цінної праці знаменитого адвоката і багатого досвідом оборонця. Хоч правдивою темою книжки є Франція, а проте її завваги не менш цінні і для нашого ґрунту. Вона призначена для загалу, але не меншу користь вона повинна принести правникам. Автор жаліється, що громадянство його не розуміє якслід і не доцінює адвокатури. Та цей прояв може ще у більшій мірі слідний у нас. Загал нашого громадянства бачить в адвокаті лише людину, що за гроші продає своє знання, в одного цю рису більше, у другого менше, — а не хоче вглянути у ту велику місію і творчу працю, яку сповняла і дальше виконує українська адвокатура в кожній галузі українського життя. Тому варт заглянути задалові під чорну тогу, бо таке знання напевно причиниться до кращих взаємин між адвокатом земляком і громадянством. Відпаде тоді також потреба шукання помочі у чужих сил та роблення їх своїми дорадниками. Чи таким неукраїнським дорадникам і може лежати добро українського клієнта ближче серця, ніж адвокатові українцеві? Ніколи! Адвокат неукраїнець дає і може дати лише своє знання, — адвокат українець дає знання і серце.

Та не лише для адвокатів і загалу корисна праця Поена. Вона на часі рівнож для тих Панів, що то намагаються адвокатурі відобрати її стрижінь то є її незалежність, а з адвокатів, отих представників вільного звання — зробити урядовців. Може застановляться, що роблять!

Подав Л. Дубас.

---

*) Fernand Payen: „O powolaniu adwokatury i sztuce wymowy" — przeklad adw. Jana Zielis. Kraków 1938. Biblioteka Umiejętności Prawnych i Politycznych. — Str. 32. ф. р.

Загадка для правників.

У старині жив один мудрець, учитель красномовности. За науку казав платити собі дуже дорого. Один з його учеників попросив, щоб подав умовини заплати своєї винагороди. Учитель подумав хвилину і відповів:

— Половину винагороди заплатиш зараз. Другу половину заплатиш тоді, як скінчиш курс красномовства, будеш адвокатом і виграєш свій перший процес.

Ученик згодився.

По якімсь часі молодець скінчив курс красномовства, став адвокатом, але не мав ніяких справ і тому міркував, що не обовязаний платити решти гонорару.

Але учитель думав інакше. Внесу проти цього невдячного ученика позов. Якщо його засудять на заплату гонорару — дістану свої гроші. Якщо-ж він устоїться зі своїми арґументами і виграє процес — все одно мусить зі мною розчислятися. В обох випадках я дістану гроші.

— Ученик по отриманні позву з радістю закликав:

— А то дурень. Тепер уже ніколи не дістане грошей. Якщо я програю — то згідно з договором не дістане решти гонорару. Якщо я виграю — матиму за собою присуд суду і тоді не буду йому ніколи платити.

— Отже хто з них має рацію? Коли читачі будуть дивуватися — то можна їх запевнити, що на думку одного з найбільших авторитетних юристів, навіть сам Соломон був би здивуваний таким підходом до справи

Тому нагле „реґіональне" порозуміння між Югославією та Болгарією викликало повне одобрення Туреччини, зрозуміння в Румунії та деякі застереження Греції. Грекам якось не подобався цей несподіваний союз — бо він їм пригадав давні болгарські „еґейські мрії" (доступ до Еґейського Моря: Дедеагач).

Щоб випередити дальші такі самочинні (читай несолідарні) виступи членів союзу, устійнили підчас нарад в Анкарі, що „кожна держава може ввійти в дружні взаємини з Болгарією, якщо вона збереже льояльне відношення до післявоєнного „статус кво"...

Так треба розуміти уст. 2. Статуту „Балк. Порозуміння", що виразно зазначує: „Підписані держави зобовязуються не вести ніякої самостійної політичної акції супроти іншої балканської держави, яка не підписала цієї умови, хіба що на таку окрему акцію згодяться й інші держави-контрагенти („Балканського Порозуміння").

Як бачимо, то й самі „контрагенти" переконалися, яку вартість мають деякі договори...

Таке розчарування відносилосяб передусім до Ліґи Націй. На одній з анкарських нарад прийшли до висновку, що дотепер всі чотири союзні балканські уряди святочно дотримувалися своїх зобовязань, які наложила на них Женева. Але тепер прийшов час нової оцінки женевської установи, тим більше, що на заході Европи прийшло до змін, яких Ліґа Націй не мала сили унеможливити.

Перший самостійний виступ члена „Балканського Порозуміння" проти засад Ліґи — це те, що югославянський уряд визнавав італійську імперію (окупація Абисинії). І Румунія знайшлася тепер у подібному положенні, бо мусить вислати до Риму нового посла та акредитувати його при „королівсько-італійському та цісарсько-етіопському уряді".

Замість наосліп притримуватися „вже неможливо-перестарілих засад Женеви", краще визнати дійсність та вможливити мирну співпрацю на південному Сході Европи! Очевидно, що й Греція та Туреччина змінять свої первісні погляди щодо правного визнання „Етіопської Імперії".

Дальша справа, що торкається загальної „женевської проблематики" — це визнання уряду ґен. Франка.

Кожна із союзних балканських держав має вже зносини із республиканською Еспанією. (Крім Туреччини, яка їх вже фактично зірвала — через відомі події в Мадриді). Але підчас останніх нарад в Анкарі, станули на становищі, що справжнім еспанським урядом є той, який опановує дві третини еспанської території. І в цьому випадку, рада союзу балканських держав признає політичне першенство урядові ґен. Франка. Але на всякий випадок „Балк. Порозуміння" не випередить великих держав і покищо навяже тільки торговельні звязки з національною Еспанією. На це рішення фактично й правно визнати уряд ґен. Франка вплинула поведінка республиканського уряду із Валенсії, який ворожо віднісся до представника Туреччини в Мадриді.

Коли уважно слідкувати за офіційними заявами союзних балканських дипльоматів та за коментарем преси сусідніх держав, то не важко відмітити основний тон останніх нарад: Балканський Союз відвернувся від небажаного, влізливого партнера із Монтре: С. С. С. Р.

Перший удар в нього — це заходи урядів союзних балканських держав, притягнути Італію в члени договору із Монтре. Другий — це вже згадане визнання уряду ґен. Франка. Але найсильніший удар — це безперечно втрата впливів СССР на Балкані.

Правда, цих впливів не було в Югославії, де сильно вкорінилась біла російська еміґрація. Але впливи Комінтерну зростали в Болгарії та Греції. І тут прийшло до остаточного спокою аж після „королівського перевороту" в Софії та після відновлення грецької монархії.

В Румунії минула „совітофільська доба", яку започаткував був мін. Тітулеску. Вона мабуть закінчилася із жалюгідним відкликанням посла Островського. Чи вдасться новоіменованому совітському послові здобути назад втрачене поле — сумніваємося.

Найцікавіше представляється сумерк совітських впливів у Туреччині.

Ще перед роком була „молода" національна Туреччина під сильним впливом СССР. Совіти встрявали не тільки у внутрішню турецьку політику, але втручувались навіть в чисто економічні та військові (достава військового матеріялу для повітряної та водної турецької фльоти). Були це часи всемогучого Караханa (совітського посла в Анкарі).

Треба признати б. совітському полпредові неабиякий зручний підхід до турецького націоналізму, який Карахан намагався підсичувати „проти англійського та італійського імперіялізму". Насправді діяв інший імперіялізм — совітський! Його зручно маскували безчисленні совітські „специ", яких висилав Комінтерн, „щоби перевести упромисловлення дружньої Туреччини". Ці „техніки" та їх провід із ґенерального совітського консуляту у Стамбулі вели вміло совітофільську пропаганду. Вислідом їх довголітньої, систематичної праці, була — совітофільська орієнтація „Камутачі" (турецького парляменту).

Комінтерн завдячував ці успіхи не тільки своїй „дипльоматії" — але передусім, колишньому турецькому премієрові Іноню. Ґенерал Ісмет Іноню, ославлений на полі бою в Анатолії, став перше дорадником Ататюрка і потім премієром. Як приятель „старої ґвардії" із Кремлю, колишній премієр Іноню вможливив турецько-совітську військову співпрацю. Впливи Іноню зростали й кажуть, що ставали навіть невигідні для Ататюрка. Натиск Анґлії та держав „Протикомінтернівського Союзу" на турецький уряд — прискорили димісію Іноню. На його місце прийшов представник „центру" б. мін. освіти Делал Баяр... Так почався кінець совітських впливів на Балкані.

Совітська амбасада в Анкарі, яку вів „здалека" новий посол Карський (вже арештований у Москві), не втручувалася вже підчас останніх нарад „Бал. Порозуміння" своїми традиційними „протифашистівськими та пацифістичними вказівками".

Влучно замітив мені один представник турецької преси, тепер іменований аташе у сусідній державі. „Нас грубо використовували Совіти в Женеві, Монтре та таки в нас дома. Неній не гніваються, коли цим разом і ми, всупереч давній приязни та не вважаючи на всякі допомоги, змінили напрям нашої зовнішньої політики..."

Ов.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ

Габрієлє Д'Анунціо.

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ДЕКАДЕНТ І ТРУБАДУР ФАШИЗМУ.

(1863 — 1938).

Д'Анунціо не був у нашій літературі ніколи боєвим іменем, ні навіть автором, що тимчасово притягнув увагу читачів. Не переклали з нього нічого і на нашій сцені не появилася ніодна його песа. Це не виїмкове явище, а майже нормальне відношення нашої літератури до всієї італійської.

Зате доходило до нас прізвище Д'Анунція та його твори через інші літератури. Був час, коли він був „модний", популярний, навіть славний. Кажемо: навіть славний, бо слава, у гаїві якої він жив у Італії тільки вривчасто доходила до чужини. Д'Анунціо займає в італійській літературі місце передове, переломове; велика частина його діяльности звязана з чисто національними почуваннями італійців, на яких він умів грати, як поет, вояк і політичний діяч.

Европейці, які не знають італійської мови не можуть оцінити величини Д'Анунція як поета. Саме в поезії він досяг найбільших вершин і навіть те, що у його прозі найкраще є тільки відбліском його поривної, пянкої, бунтарської, змислової і красномовної лірики. Від лірики він почав; ще як школяр у 16-ому році життя (у р. 1879) він видає свої „Прімо Вере", на які звернув увагу найбільший поет тодішньої Італії Кардуччі. Переїхавши з рідної Пескари до Риму починає видавати дальші збірки, які роблять його славним, часто не без скандалу: „Ін меморіям", „Новий спів", „Інтермеццо оим". Водночас дає свої перші прозові твори п. з. „Цілина" і „Книжка дівиць", збірку новель „Сан Панталеоне" і великі повісти „Насолода", „Невинний" і „Тріюмф смерти" (1894).

Вже в цій першій добі своєї творчости він розворушує італійців духом новітньої европейської літератури. Італійська література XIX-го віку занята занадто долею поневоленої батьківщини і звязана з ідеями політичними. Сільвіо Пелліко, Джіюсті, Манцоні Джіоберті занадто засклеплені в собі і в національних болях, щоб сприймати загальні ідеї поза Італією. Переважає історична повість, для рідного вжитку або побутові картини. Д'Анунціо перший схоплює незвичайно живо чужі ідеї та модні напрямки.

У першій добі, як він сам признається, ним заволоділо „еротичне божевілля". Його гимни в честь тіла та змислових насолод давали нераз привід критиці обурюватися, таврувати його як деморалізатора. Сильний вплив Толстого та Достоєвського — це другий етап, якого висловом мала бути аналіза духового терпіння в повісти „Невинний". Та в усіх його творах слідні переміну і перехресні впливи В. Гюґо, Бодлера, Ваґнера, Ніцше, Гюїсманса, Бурже́та, Вітмена. Раз він позичає натуралістичні сюжети, раз прибирає декадентську позу, то попадає у романтичний патос, тужить, зневірюється, шукає віри, змальовує перевтому, то знов шукає обнови в якомусь сильному ідеалі.

У прозовій великій поемі „Дівиці скель" він хоче найти духову рівновагу, стати „іншою людиною". За мотто цієї книжки вибирає слова Ліонарда да Вінчі: „Створю фікцію, що означатиме великі речі". Це бажання, про яке він часто говорить у книжці, щоб приборкати свої пристрасти і суперечні намагання, буде в нього повторятися ціле життя. У „Дівицях скель" уперше чуємо у Д'Анунція про вічну душу предків, про чесноту раси „евґенею", про поезію життя і сміливість. Твір має неодну поетичну сторінку і неодин сильний поклик до сили, але все це мрії, зідхання, роздумування.

Поруч цього йдуть його найкращі клясичні поезії „Райська поема", „Морські оди" і „Ляведі". Його повість „Вогонь" є гимном у честь Венеції і звеличанням Елеонори Дузе, яка надхнула його до неї.

Його песи від 1897. р. зазнавали коротких тріюмфів і великих невдач. „Сон весняного ранку" це лірична фантазія на 1 дію; „Мертве місто" — грецька трагедія написана для Сари Бернар; „Сон осінніх сутінків" і „Джіоконда" написані для Елеонори Дузе; у „Джіоконді" Дузе мала одну з найкращих своїх роль. Є там сцени, що схвильовують нас та інші, що розчаровують. „Слава" — це сучасна політична трагедія з ріжними натяками; „Франческа да Ріміні" сильні картини із середневіччя; „Донька Йорія" дика трагедія з абруцційських селян; „Смолоскипи під корцем" — несамовита песа зі злочинами; „Корабель" песа історії давньої Венеції, якби випереджувала його мрії про участь у війні та імперіялізм фашистівської Італії. Такі драми як клясична „Федра" або „Мучеництво св. Севастіяна" (написана по французьки) писані здебільша з думкою про якусь артистку і великі театральні ефекти. При всьому багатстві мови та сміливих поетичних образах Д'Анунціо ратує недостачу своєї уяви — красномовством і рутиною. Він умів робити із премієр своїх пес — великі події, а проте не вніс у розвитку европейської драми таких цінностів як Гоголь, Ібсен, Чехов або Пірандельо, — не мав навіть глибини споріднeного з ним Гавптмана.

Чорні люди з чорними думками.

РЕПОРТАЖ (IV.)
З ЦИКЛЮ: „ГАЛИЧИНА НЕ КІНЧИТЬСЯ В СОКАЛІ“.

I.

Грубешів, лютий 1938.

Чудотворна холмська Божа Мати має сумне, чорне від смутку обличчя. Скорбна Мати. Дві переломані воскові свічки опромінюють святе лице жовтавим, неспокійним мерехтінням, відбиваючись у густій оливній крови пригаслих лампад. У церковці зимно й темно. Людей мало, дяк захрип. За вікнами скрипить під полозами саней сніг.

ЧОМУ О. ПЕТРО НЕ МОЖЕ СПАТИ?..

Старий, похилений, покорчений (погано зі шлунком, нерви, ломить у кістках) о. Петро запрошує мене після вечірні переночувати.

— Зайдіть, будь ласка, не цурайтесь!

Йдемо. В малій хатині (колись дяківка) холодно й непривітно. Сидимо у верхніх одягах; о. Петро у старій, ватованій, подертій рясі — я в плащі. Дівчина (від сусіда приходить) подає нам чай. Пємо, гуторимо, взаїмно припрошуємось до оселедця. О. Петро оповідає. Цікаво слухати.

Вийшов з села. Був дяком. По двацятьох роках добився свого: висвятили в діякони. Перед самою війною „удостоїли“ саном священника", призначили сюди, до Путятич. О. Петро почав бути „паном“, добре було, що й казати!

— І ви тут, отче, без перерви?

— Та де там, не дай Господи... (слухайте, беріть оцей мясистий хвостик, ви молоді, апетит „конешно“ маєте). Пережилося ріжне, зле і добре... гей, гей...

О. Петро закашлявся довгим, тяжким кашлем, обтер уста хустинкою, оповідає.

Москалі казали виїхати у глибину Росії, перейшов зі своїм селом тисячі верстов, вернувся назад, без „матушки“ й дітей. Поховав їх разом з десятками односельчан на довжезному шляху від Туркестану — сюди, шляху, яким їшли втікачі та їхній найвірніший друг — плямистий тиф. По війні було ріжно, але якось пережилося. Бувало іноді дуже важко, та Господь поміг перетривати йому й людям. Але тепер — погано, ще так ніколи не було. О. Петро говорить, що ночами ніяк не може спати.

— Так сильно вам, пан-отче, докучає цей артретизм?

Старий духовник болісно всміхнувся. Довго і нервово вертів у пальцях темну кульку з чорного, сільського хліба. Причин було багато: з людьми не вільно, як давніше, так як слід пастиреві жити, діти в школі не хочуть слухати, не хочуть зрозуміти свого батюшки, коли до них говорить по чужому, молодші священники стараються один одного перехитрити. Ех, стільки того...

— Аби Господь, нам милосердний дав діждати смерти; терпів, терпів і ще хотів би потерпіти, але чи видержу?...

Свічка, заткнена в шклянку, кліпає, догасаючи над кістяком зїдженого оселедця. О. Петро чомусь так сумно дивиться на неї...

ЧЕРВОНИЙ ПРАПОР ПОПРИ ЦЕРКВУ.

В тому селі солтис — перекінчик, а найкращі інтереси робить Вольфка Айзеннагель. Він приносить раз у тиждень телятину для батюшки і вчителів. Горілку теж у нього купують, але вивіска на крамниці виписана на солтиса (щоб „антижиди“ не робили „погрому“). О. Спиридон, місцевий парох, має єдиного приятеля і дорадника — Вольфку Айзеннагля, доставця телятини з нелегального зарізу. Йому одному парох вірить, хлопам нізащо; не можна, комуністи!

В тому селі були колись інтелігенти: двох учителів і трьох студентів з Києва. Усі втікли в большевію і всі вже не живуть. Їх розстріляли за те, що під червоними мундурами забули загасити решту того вогню, що його запалив у них в революційних пяних роках жовто-блакитний прапор на якійсь там барикаді. Але в селі ніхто не вірить, що це все (з тим розстрілом) правда. Та де там, вони щонайменше — комісарі!

Коло церкви в тому селі росли колись високі ясені. На них щороку вішав хтось на першого травня червону шмату з кістяком і гаслами, від яких людям шуміло в головах. О. Спиридон знайшов спосіб: щоб історія не повторялася, зрізав усі дерева і голосно хвалився, що таки перехитрив большевиків. На чергового першого травня шмата теліпалась у вікні дзвіниці. Тепер у селі спокійно, тихо. Люди швидко лягають спати (календарів нема), а о. Спиридон зачиняє вікна на широкі дубові заставні. Під вікнами понуро виє пес.

ТРАГЕДІЯ ЗОЛОТОУСТОГО МІТРАТА.

О. мітрата я вже певно не побачу, а такби хотів!

Називали його золотоустим, бо такі проповіди людям говорив, що наріл його охоче слухав. Говорив голосно, згадував багато святих, вмів переконувати, та всеж деякі з духовенства дивувалися.

— Що ви властиво бачите в тих проповідях? питали взаємно один одного; так говорити кожний з нас потрапить.

А таки наріл любив слухати мітрата.

— По нашому говорить, добрий пан-отець, не дурно мітру має — казали вусаті хитрі селяни, гуськом ідучи зі схрещеними долонями по мітратове благословення.

Памятаю таке: в перехрещеній холмській катедрі на православну Пречисту правили латинську богослужбу. Гудуть органи, линуть респіви, дзвонять ритмічними струсами дзвінків штивні, білі міністранти. Всі катедральні нави переповнені народом. Раптом десь з боку, юрби висувається темна, чорна постать... православний священник! Старий, сивий, похилений, з довгою, розвіяною бородою. В головній наві заніміло. Старець повільною ходою підійшов аж до вівтарних сходів перехрестився тричі, як каже православний звичай, клякнув і на очах задубілої чужої юрби поцілував брудну камяну долівку...

Міністранти перестали дзвонити, зробилося тихо-тихо. В бічній наві з чиїхсь жіночих грудей вирвалось ридання. Потім органи заглушили все.

Перед катедрою зустрінув я мітрата. Щиро тричі привіталися.

— Що ви тут робите, отче мітрате?

— Те, що й ви. Я тут виріс, хіба вам дивно? Під тою катедрою закопана наша доля.

— Але катедра не наша.

— Бог дав, Бог взяв, аби звідси (показав на серце) не взяли... Ви знаєте те місце в Шевченка, де говориться про церкву домовину..

Ми пішли на діл під православну церкву, між наріл. Мітрат говорив того дня проповідь. Чи доведеться мені таку проповідь ще раз почути?

Того дня місцевий декан видав урочистий обід для духовенства і запрошених почесних гостей. За столом засіли спільно: єпископ, духовенство, делегат старости, місцевий поміщик, командант поліції, старшини... Почались промови. Найбільше патетично промовляли духовники, всі поганою, але урядовою мовою. Аж десь при кінці промовив і мітрат. Сказав, що говоритиме по своєму, бо він на своїй землі і думає, що його зрозуміють. Священники і гості почервоніли, зате полковник з видною подякував.

Згадується мені це все, коли приїжджаю в села о. мітрата, не застаю його дома, бо він у місті, у лічниці. Нерви і серце не витримали. Що за причина? Проста. Єдиний син і єдина донька сивоголового мітрата покинули батьківську віру і перейшли на чужу.

Мій Боже, скільки таких історій трапляється у наших тихих сторонах! А сеж коли згадаю, що ті діти покинули старого батька на посади — чомусь жаль мені сивоголового мітрата-проповідника. Що скаже він своїм парохіянам?

А може... взагалі вже не промовить?

Роман Гучмакович

(Докінчення буде.)

В останній добі своєї творчости Д'Анунціо — націоналіст та імперіаліст, пробудник фашистівської Італії. У повісти „Може так, може ні“ (1910 р.) передбачив свої майбутні геройства військового летуна. Підчас завойовницької війни Італії в Лібії у 1912 р. пише палкі оди, спрямовані проти Союзних держав. Поруч цього видає 3 томи своїх нарисів, роздумувань і новель друкованих у „Корієре делля Сера“ п. з. „Леда без лебедя“. У великій війні дає Д'Анунціо доказ, що вміє бути вояком, командантом і не лякатися смерти. Його поклики з 1915. р. „Для більшої Італії“ випереджують промови Мусоліні. Памфлет проти Вільсона і тодішнього італійського уряду „Проти одного і всіх“ (1919) збільшує його популярність. Лірична повість „Ноктурн“ (1921) змальовує його болі по втраті ока на війні.

Фашизм із своєю перемогою поставив Д'Анунція на педестал. Поет зазнав усіх почестей від титулів графа і князя до державного превибагливого видання всіх своїх творів і становища Президента Італійської Академії після смерти Марконія. Як европейський письменник, він майже перестав існувати, зате тимбільше зростала його слава національного письменника. Д'Анунціо вичерпав у своєму вербалізмі майже ввесь той запас красномовного патріотизму, яким користується у своїх маніфестаційних виступах і „писаннях“ Мусоліні і всі підпікачі італійського фашизму.

Д'Анунціо висловив з великим талантом єдну з найбільше характеристичних рис італійців спрагнених величини, закоханих у своєму красномовному палі, чванькуватих у своїй гордости, що навіть у хвилинах найщирішого геройства не можуть обійтися без жестів комедіянта.

З польської преси.

„Будівничі України“.

Так називає „Слово Народове“ (ч. 73. з 4-го березня ц. р.) б. львівського воєводу Борковського та гр. Лося за їх становище в українській справі. Вони на нараді у „Варшавському Клюбі Сполечно-Політичному“, що відбулася під проводом б. міністра Залеського і на якій міркували про майбутність Східної Галичини,

„задекларувалися як прихильники „конструктивної“ методи в політиці з українцями, тобто політики будування України на польських землях“ — пише „Слово Народове“.

„Цю методу гр. Лось дораджує від початку нашої незалежности у всяких статтях, і тому десять літ присвятив їй окрему книжку. Вона полягає на тому, щоб якнайінтенсивніше підтримувати українців на кожному полі, особливо в ділянці українського шкільництва, щоб створити у Львові український університет, дати українцям самоуправу, але автор не каже, чи також іншим русинам треба признати такі самі добродійства. Гр. Лось добре знає, що ті русини, які називаються українцями, уважаються громадянами майбутньої української держави, яку вони мають намір збудувати на просторі сьогоднішньої східньої та південної Польщі, а при спромоги також на землях сьогоднішньої Совітської України, Румунії та Чехословаччини. Він отверто признає, що українці чекають на догідну для них політичну конюнктуру, яка дозволить їм виступити проти Польщі та відібрати від нас ті землі, які вони самі вважають українськими, хоч так досконало, що це не українські землі, бо на них осіла від віків польська людність, що виявилася вірною Польщі і за це своє вірність терпить від українців всякі переслідування та напади; не зважаючи на все, він гадає, що дальше скріплювання українського сепаратизму — це найкраща політична метода у відношенні до них“.

А на думку „Слова Народового“ [illegible] — це влекшування українцям переходу до мріяного українського раю, як тільки вийде вижидана політична конюнктура. І „Слово Народове“ ломить руки, що можуть ще траплятися такі одиниці, що не бачуть, в яку русі виховується українська молодь [illegible]

відстрашують „терор, саботажі та інші злочини сепаратистів", і які дораджуючи таку політику у відношенні до українців, просто годяться на поступневу парцеляцію Польщі.

„Ми вже віддали 80% землі польської великої посілости на окраїнах Галичини українцям. Їм мало того, домагаються ще решти для себе і нарікають на „кривду". Даємо обильні підмоги їх товариствам і господарським організаціям зі шкодою для польських товариств. Уряд намагається розмістити їх інтелігенцію у школах і державних заведеннях, хоч багато поляків даремно цілими роками чекає на ці посади. Чим більші уступки їм робити, тим більші й нагальніші їх вимоги, аж до „відокремлення".

Все це написане зовсім поважно, як випадає у вступній статті такого поважного органу такої поважної партії, як ендецька. Щоб, Боже борони, хтонебудь не сумнівався, що всі українці сидять сьогодні на державних посадах в тому часі, коли багато поляків ходить без праці і посади.

„Слово Народове протиставить конструктивній методі гр. Лося свою:

„Льояльним громадянам, вірним без застережень Річипосполитій належаться рівні права і рівні користи без окремих вкладів. Громадяни нельояльні, що змагають до власних політичних осель, не можуть мати до держави ніяких претенсій, бо не можуть брати участи в будові держави, яку уважають за чужу".

Справа ясна. Розуміємо, чому „Слово Народове" так підкреслило у наведеній статті, що „українці мріють про власну державу". Це було потрібне до висновку, що **українці не можуть мати як українці ніяких прав у польській державі.** Цікаве, чи тоді, коли поляки — до війни — боролися за свої права у трьох займанщинах, вони не мріяли про власну державу, і то саме на тих землях, що були під займанщинами?

На цю статтю „Слова Народового можемо відповісти тільки те, що національних прав народу не можна опрокинути, чи хочби навіть підтримати, такою чи іншою методою чи політичною теорією, бо вони спираються на ґрунті, на якому нарід живе.

НА МЕРТВІЙ ТОЧЦІ.

Переговори у справі анґльо-ірляндського торговельного договору спинилися на мертвій точці; справу заключення договору відложать на необмежений час Де Валера залишиться з рештою делеґації в Льондоні до вівтірка.

Поліські руки.

Перед відкриттям вистави „Полісся" в Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка 6. ц. м.

На небо лізе дикий місяць.
Болото курить, як кадило.
Його Господь назвав — Полісся
А серце в нетрях заблудило.

І. Коровицький: Вірші з хат.

Так є. Місяць на Поліссі інший, болото інше і нетрі інші. І заблудило серце поліщука у тім всім і виріс поліщук інший, як всі українці, — а коли відчиняють у Музею Наукового Товариства ім. Шевченка етноґрафічну виставу Полісся, знаю напевно, що для неодного з відвідувачів буде вона справжнім „откровенієм". Бо не лежить Полісся ні за океанами, ні на якомусь з островів південного моря — лежить 500 км. від Львова і знаємо його менше, як Полінезію й ескімосів.

Духова й матеріяльна культура Полісся — своєрідна, високооригінальна. Це не оклепана Гуцульщина з її колірами й пестротою півдня, а щось суворе, холодне — щось з Півночі, де кожний мешканець мусить сам дбати про себе, куди не заїздить „культура" і де техніка та „цивілізація" починає щойно ставити свої перші кроки. Нема на Поліссі ні курортів, ні літниськ, ні автобусів, ні шляхів, але нема на автобусових пристанках дівчат у народніх строях, що за гріш готові побавити панича „реґіональною" ласкою, нема гуртів, якому кинь 5 золотих, а він тобі аркана затанцює, нема тих типів, що з витканими на килимі портретами ріжних достойників мандрують до столиці. Замкнулося Полісся для „цивілізації" — тієї в лапках — на чотири спусти, живе не сьогоднішнім, а давниною сивою і за чотири спусти сховало скарби своєї примітивної культури та мистецької душі, на вид яких тільки відчинити рота й витріщити очі. І ось — ідіть і дивіться, львівські громадяни! Пізнавайте серце й душу Полісся, оцінюйте творчі руки, що десь там — серед вільхових лісів, серед багон і мокляків, у хижі при каганці з сушеного вюна, насиленого на нитку — витворюють чари і цінноші. Ще

ҐАБРІЕЛЕ Д'АНУНЦІО.

Дзвони.

Березень приніс йому муки кохання. Біяске кілька ночей навіть очей не прижмурив і відчував, як усе тіло його пече, свербить і коле, якби крізь шкіру продиралися терня, галузки та цілі кущі диких рож. До його кімнатки на піддашші втискався, невідомо звідки, свіжий і сильний пах рослинних соків, молодого терену і розквітлих мигдалових дерев...

Каявся святою Варварою! Коли бачив Зольфіну востаннє, вона спиралася на пень мигдалового дерева і стежила за вітрильниками на повному морі. Над її головою повисла у сонячному сяйві білобальсамічна хмаринка квіття, довкола хвилював розквітлий синій лен, в її очах квітли дві незабудьки, а в серці — теж певне росли квіти.

Біяске на свому нужденному леговищі знову роздумував про проміністе сонце та про безмежне весняне пряливо. Далеко на обрію заіскрилася смуга Адрійського моря у перших несмілих ранніх проблисках, коли він устав і по дерев'яних сходах пнявся аж до ластівяних гнізд — на верх дзвіниці.

Там нерухомо висіли три дзвони прикрашені арабесками — три кріпеві тіла, що ждали біяскової руки, коли вона їм скаже загудіти тріюмфальними звуками у танковім віддиху.

Біяске хопив за шнури. За шарпком струснулася до глибини найбільший дзвін Вівчиця: відкрила свою величезну пащу, закрив і знову відкрив, хвиля металевих тонів, що випереджувала протяжний шум, виплила понад усі дахи, а вітер поніс її вниз — цілим побережжям. Звуки перевалювалися щораз швидше. Криця ожижала — нагадувала щось страшне, що шаліє гнівом або коханням; колихалася загрозливо в один і другий бік з роззявленою пащею, і чути було в ній два глибокі тони, які супроводило раз-у-раз бурмотіння. Нараз урвався ритм, рух пожвавішав і перейшов у велитенську, чисту як кришталь, гармонію, що могутньо гуде у просторі. За цим чути інший звук — це музика Сови — хрипливий, шерсткий, розбитий тон, якби щось клапало серед виття хижака. Ще далі прискорене темпо Співачки — веселе, ясне, живе, як грудки граду на кришталевій бані. До них приєднуються звуки дальших дзвонів, що прокинулися. Там униву, з червонястої вежі Сан Рокка між дубами, з вежі Святої Тереси — велитенської, відламаної голови цукру, із дзвіниці Сан Франко, з манастиря ...десять-пятнацять металічних голосів, які веселу, могутню мельодію недільного гимну несуть полями у переможному співі ранку.

Цей гомін пянив Біяске. Треба було бачити того кістлявого, нервового парубка, з великою червоною близною на чолі, як причеплений, мов малпа до шнурів, працював раменами, ввесь задиханий, давав себе нести своїй улюбленій Вовчиці і як вилазив аж під дах, щоб передати Співачці останні два удари, коли ті дві приборкані потвори глухо бурмотіли.

Там угорі він — король. Його звали божевільним але він почував себе королем і поетом. Коли чисте небо простягло свій балдахим над барвистими левадами і коли Адрійське море ясніло від сонця і помаранчевих вітрил, коли на вулицях метушилися заняті люди, він сидів понад дахами своїх дзвонів як шуліка — бездільник, з лицем притуленим до своєї Вовчиці — страшної і величної звірюки, що раз уже пошматувала йому чоло.

* * *

Одного травневого пополудня вони зустрілися під горіхами, коли небо у своєму зеніті переливалося всіма барвами опалю, а на заході фіолетовими цятками. Зольфіна підспівувала — косила траву для корови. Весняні пахощі запоморочували, як солодкий осінній яблощник. Коли вона схилялася вперед, блюзка відставала і приставала до її тіла, якби пестилася і Зольфіна від цих пестощів жмурила очі.

Біяске підійшов до неї похитуючися, з шапкою на бакир, з гвоздиками за вухом. Він не був поганий; мав великі, чорні очі, дивно сумні чи тужливі, наче хижаки у клітці, а в голосі щось дивно привабливого, якусь глибину нелюдську — не вмів йому надавати модуляції, ні мягкости. Тільки серед своїх дзвонів у самотности віднаходив у свому голосі повні металеві звуки.

— Що чувати Зольфіно?

— От кошу траву для корови батька Михайла...

— Ах, Зольфіно. Чуєш, як чудово пахне? Я був на вежі і бачив човна серед вітру і чув тебе внизу, як співала „Гей квіти у траві..."

Біяске побліз і нахилився до рослинного

одну перлину з багатої етнографічної скарбниці українського народу побачите!

*

На Поліссі доволі побути тиждень, щоб переконатись, як справді відстало воно від нашої доби. „Країна камяної епохи" — не пусте слово, коли бачите села, до яких можна доїхати тільки водою і на човні, довбаним з одного пня, отже найпримітивнішім човні світу. Хати мають одне маціське віконце і в багатьох випадках вогнище серед хати, тому вся хата від цього закурена, брудна, задушлива. За хатою побачите ще „борті" — найстарший зразок вулика з дуплового пня, з отвором збоку: такі борті побачите і високо в лісі на дереві й денебудь на вербі біля ріки. Власне про такі „борті" згадує і „Руська Правда" і „Литовський Статут". Поруч „борті" найдете ще деревляну, примітивну „соху", віз, у якому даремне шукатимете залізного цвяшка, і врешті борону, якої хіба в цілій Европі нема: в деревляну крату повсаджувані деревляні кілки і все те міцно повязане березовим ликом. Одну таку борону бачив я на подвірі господаря, що був на війні і бачив чимало світу, навіть хату мав — одиноку в селі — криту черепом та з високими вікнами.

Полісся взагалі влаштувалось і живе так, якби не було залізниці, торговлі й фабрик. Воно є ще в тій стадії, коли кожний заспокоює свої потреби сам і з тих матеріялів, які є під рукою. Отже дерево, глина, кора, солома, конопляне та льняне волокно. Сокира, пилка й ніж — це одиноке залізо на Поліссі, де все, від одежі до господарського приладдя зроблене в хаті, руками самого поліщука. Коли я був у „Поліському Музею" при головній вулиці в Пинську, до речі — музею, що не в наших руках і де є кілька тис. експонатів до етнографії — це можна було ствердити наглядно. Найпримітивніші жорна світу — вигнений півпень з двома округлими камінцями — були ніби символом матеріяльної культури Полісся, що дала поруч цього деревляні гудзики, деревляний гребінь, деревляну люльку, також ложки, черпаки, вили, граблі, лопати, заступи, сапи, навіть деревлячний моздір і деревляний ковбан на рибу: двоє нецьок, діркованих, зішитих ликом, з дверцятами на завісах з лика. Попри це — деревляна сільниця, дійниця, миска, відро й цебер....

Лико? Кора берези? Руки поліщука і з цього сирого матеріялу виплітають чудові коробки на їжу, кошики, табакирки, пастирські труби і підставову обуву — личаки. Це не те, що гуцульський шкіряний ходак, який все таки дає запоруку проти холоду й вогкости: поліський личак — незугарно заплетене коритце, з дірами, крізь які можуть безпечно бігати миші, звязане мотузком. Тому й онучі поліщука завжди до півлитки мокрі і тому такий частий на Поліссі гостець, зокрема у старих. Але ріжниця є: на ходак мусить гуцул купити шкіру, а личак зробить собі кожний поліщук сам.

Дерево — найважніший сирівець поліського побуту. Поруч нього виступає глина, що є вже своєрідним „вищим ступнем" поліської культури, бо вимагає все таки варстату. І ці варстати — гончарські — є. Примітивний „струг" до стругання глини та „круг", обертаний ногою. З „круга" трудящі руки поліщука здіймають всякі „макотри", „гладишки", „млечарніки", „хлебніци", „варениці", „яїчніци" й багато інших, ріжновидних посудин, всі блідожовті, рідко коли поливані, з нештудерним орнаментом викопалин: проста біла лінія, кілька ліній, щонайбільш хвилястих. Та є серед поліських гончарів і мистці: роблять вони кафлі, примітивні ліхтарі, навіть фігурки-забавки і статуї святих.

І нарешті — ткацтво. З простим, найпростішим варстатом світу, в якому основа йде не повемо, а доземо. Такий варстат — це вже домена жінки і на ньому вони вичаровують те, що на Поліссі найкраще: взірчасті, грубониткі „радюшки" до спання, на постіль, на стіл, чудово витканні рушники, полотно на спідниці й фартушки, що має виткані взори, „намітки" на голову, крайки. Орнаментика на всіх виробах — ґеометрична, колір її при полотні червоний, але в „радюшках" дуже цікавий комбінаціями: жовте з фіолетом, сіре з рожевим, зелене з бронзом. Ці тканини, зокрема ті, які я бачив мимохіть на жінках (ткані уставки сорочок, долиною спідниці) та у „клунях" на жердці — незвичайні своєю красою. Вони мабуть одиноке, що на Поліссі не сіре, бо є і сіре сукно, бите з вовни, на мужеські і жіночі „свитки", рукавиці й ін. Не дивуюся, що є мода на ці твори жіночої руки: самі побачите на виставі в Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка, чи красою, гармонією і свіжістю кольорів та орнаментикою може з ними конкурувати міська тандита.

І оце булоб уже все, якби не згадати ще багатої рибальської культури Полісся, з її сітями, кошами, „ятірами" (деж його й бачити цю культуру, як не на Поліссі?) та — я сказав би — „культури соломи": чудові збанки, горшковаті „баклажки" й великі „бодні" на збіжжя, зроблені з соломи, точніше, з її валочків, вязаних і плетених ликом.

А якщо перейти до тих виробів поліщука, що звязані з його духовим життям, з його радощами і смутками — то вони виявлені теж цими сирівцями, які є під рукою поліщука: у згаданім „Поліськім Музею" в Пинську, бачив я кількадесять зразків її — це грубо різьблені фігури святих з дерева (дуже характеристична серед них „Скорбний Христос", що сидить у терновім вінку, підпертий рукою) та з глини, усякі пташки, „голубці" й дитячі іграшки, сопілки ріжної довжини та кручені з кори труби, колядницькі „звазди" й вертепи, весільні „китиці" і дуже цікавий експонат — примітивний барометер з галузки ялівця. Це вигнена галузка цього куща, прибита на дощечці в одному розі і звисає на неї перекутнею. Мабуть дерево ялівця корчиться у вогкости, вигинається й показує ріжні різки на дощечці — на дощ, на погоду, на хмарно. Просте, але яке штудерне, коли брати під увагу все Полісся!

*

Це цільки мої враження — те, що бачив на власні очі підчас короткого побуту на Поліссі. Живе Полісся своїм життям, мало відомим нам, хоч братнє воно нам мовою, піснею, звичаями, наше спільним минулим, кровю і землею. Створило Полісся, найбільш на північ висунена частина наших етнографічних земель, окрему, пребагату та прецікаву культуру і дає воно цією культурою доказ, що в кращих умовинах, під щирою та сердечною опікою, цвісти йому і розвиватися.

Дуже добре сталося, що Львів побачить таке наше Полісся: непідшмінковане чужою шмінкою, а таке, як воно було, є і буде.

Осип Матейко.

запаху трави шукаючи Зольфіних рук, а вона почервоніла, як жаринка.

— Може тобі помогти? — спитав хрипко.

Дві ящірки перебігли під ногами. Біяске зловив Зольфіну за руку.

— Пусти мене, Біяске! — крикнула дівчина, якби вмлівала.

Потім притулилася до нього, дозволила йому цілувати себе і повторяючи: „ні! ні!" — надставляла йому уста, як вишні.

Їх любов росла із травою, трава росла, як хвиля, а серед тої зеленої хвилі Зольфіна у червоній хустині нагадувала буйний мак. Якою погодою дихали її пісеньки під рядом низьких яблінок і білих морв, серед кущів сплетених прочитаном, серед жовтої розсади на полі, коли їм із вежі Святого Антонія супроводила весело Співачка.

Та одного дня, коли Біяске чекав на неї при джерелі з білими левконями, вона не прийшла. Лежала в ліжку на чорну віспу. Коли дізнався про це, захитався більше ніж тоді, як Вовчиця розшматувала йому чоло.

А проте мусів вилізати на дзвіницю і напружувати рамена, щоб тягнути шнури від дзвонів, коли зневіра підходила до його серця. У Цвітну неділю, у ту прегарну, соняшну пору маслинових гілок, барвистих суконь, хмарок кадила, молитов і пісень, тоді як його Зольфіна хто зна які мусіла переходити муки, Мати Небесна, які муки!

Страшний час настав для нього! Як тільки сутеніло, Біяске крадькома підходив під дім недужої, зупинявся на хвилину під закритими вікнами, звідки прозирало світло і очима запухлими від сліз вливлявся у тіні на шибах. Надслухуючи притискав рукою серце, щоб не трісло з болю, згодом відходив і знову кружляв недалеко як навіжений або втікав на дзвіницю. Довгі години вночі сидів непорушно при дзвонах, скоцюрбившись, блідий, як смерть. Під ним у місячному сяєві, серед вулиць залитих тишею ні душі; перед ним похмуре море з покучерявленими хвилями, що одноманітним шумом розбивалися на німих берегах; над ним — небо.

А там унизу під дахом ледви помітним лежала у смертній боротьбі Зольфіна непорушно простягнена на ліжку з лицем обсипаним коростою і верелами — майже чорна, німа, при блідій свічці, що бліднула від світанку, у супроводі молитов і плачу. Двічі чи тричі піднесла важко ясноволосу голову, якби хотіла щось сказати, але слова завмерли в її горлі; забракло їй віддиху, довкола неї потемніло. Порушила устами, захрипіла, як придушене ягня, задеревіла і захолола.

Біяске відвідав свою одину покійну. Задубілий дивився на домовину вкриту запашними квітками, під якими лежало тіло молодої дівчини, вкрите білою габою, все опоганіле. Непомітний в юрбі дивився хвилину і вернувся на дзвіницю. Зупинився в половині деревляних сходів, схопив за шнур Співачки, зробив зашморг, заложив його на шию і дав себе пірвати у простір.

Розгін від тіла висільника був причиною, що нараз серед тиші у Велику Пятницю люди почули короткий, срібний, веселий голос Співачки, коли ластівки зпід даху дзвіниці зринули до сонця.

Перекл. м. р.

ЗА ОКЕАНОМ.

ВЕЛИКИЙ ВЕЧІР УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ.

Під протекторатом Комітету українських національних організацій міста Ню Йорку відбувся там 13. лютого концерт наших артистів Марії Сокіл та Антона Рудницького. Велика саля була переповнена. Артистів представив адвокат Михайло Пізнак. Програма концерту складалася з двох частин. Після першої частини А. Рудницький у короткій промові пояснив ціль збірки фондів на Українську Лічницю у Львові. В часі перерви збирали жертви на цю ціль.

Між творами Барвінського, Василя Людкевича, Лисенка й Гайворонського Марія Сокіл відспівала теж арії з опери „Мадам Баттерфляй" Пучінія, з опери „Захар Беркут" Лятошинського та з опери „Довбуш" А. Рудницького.

Наш відомий музика, що перебуває тепер в Америці, Михайло Гайворонський, написав про цей концерт наших артистів рецензію в нюйорській „Свободі" з великим признанням для артистів. Між іншим підкреслив, що ці нові арії з нових наших опер звернули на себе особливу увагу та що у звязку з цим зродилася думка, щоб ці опери виставити за океаном. Треба замітити, що опери А. Рудницького „Довбуш" ще ніде не ставили; композитор щойно викінчує музику до лібретта, що його написав покійний молодий поет Б. Антонич.

ПРАВОСЛАВНІ УСУНУЛИ АДАМА ФИЛИПОВСЬКОГО.

Нюйорський російський щоденник „Новое Русское Слово" подало до відома, що православний „митрополичий совет" з Ню Йорку усунув Адама Филиповського як „карпаторуського епископа". Він був у Філядельфії, а тепер митрополит Теофіль доручив цю дієцезію пітсбурському епископові Веняминові.

Адам Филиповський, син священика з Галичини, як москвофіл перейшов був в Америці до московського православия.

Якщо ми не занедбаємо нашого обовязку і не дамо Рідній Школі з нагоди Різдва Божого ДАР НА КОЛЯДУ, то й вона зможе сповнити свій обовязок супроти української молоді, що в вас її на добових громадах.

Українські інтерпеляції в соймі.

На пленарному засіданні сойму 3. березня п. р. внесено від У. П. Р. такі інтерпеляції:

1) **Посла д-р Степана Барана** до міністра віроісповідань та освіти в справі нападу студентів боївкарів з польського народово-демократичного табору на просемінар української мови проф. д-ра Янова при гуманістичному виділі львівського університету у Львові в дні 25. лютого 1938 р. Про цю інтерпеляцію подали ми вістку в ч. 47 „Діла".

2) **Посла д-ра Степана Барана** до міністра комунікації в справі відібрання залізничої знижки учням та ученицям осьмої гімназійної кляси давнього устрою з правами державних шкіл приватної коедукаційної гімназії Товариства „Рідна Школа" з українською мовою навчання в Тернополі.

3) **Посла Зиновія Пеленського** до міністра внутрішніх справ і міністра комунікації в справі побиття Івана Городиського постерунковим державної поліції Нішевським з постерунку в Янові коло Теребовлі на залізничій стації в Дереневі коло Теребовлі.

В обороні Церкви та її Голови.

ТАКІ ВИСТУПИ НЕ РОЗІБЮТЬ ЄДНОСТИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

Представники всіх центральних і місцевих культурно-освітніх та економічних установ міста Журавна, протестуючи проти нападу пос. Войцеховського на нашу Церкву та Митрополита Шептицького, заявили:

„Наше обурення не має меж, бо цей посол, послуговуючися неправдивими аргументами, образив наші найсвятіші релігійно-національні почування, тимбільше, що цей посол увійшов до сойму з нашої округи.

Та нехай п. Войцеховський знає, що його виступ та цього роду праця не розібє єдности українського народу, навпаки скріпить її, бо ми всі добре знаємо, яка мета цього виступу.

„Зазначуємо при цьому, що не дозволимо глузувати собі з наших святощів і з найбільшого нашого релігійного провідника Митрополита Андрея, але навпаки прирікаємо Йому святочно, що зі синівською любовю і послухом будемо стояти при Ньому і йти за Його проводом для добра нашої Церкви і цілої української нації".

„ПРИРІКАЄМО ЗОРГАНІЗОВАНО СКРІПЛЮВАТИ НАШІ СИЛИ".

Представники українських установ у Микулинцях, зібрані на спільному засіданні 13. лютого ц. р. у справі нападу пос. Войцеховського на греко-католицьку Церкву та її Голову Митрополита Андрея, ухвалили таку резолюцію: „Схвильовані нечуваним виступом посла Войцеховського проти Найдорожчої Особи Вашої Ексцеленції, складаємо Вашій Ексцеленції як Найдостойнішому Голові української греко-католицької Церкви, вислови найглибшої пошани й повного віддання та рівночасно прирікаємо дальше зорганізовано скріплювати наші сили в обороні Церкви і народу". Цю резолюцію переслали Ексц. Митрополитові.

МАНІФЕСТАЦІЯ ГРОМАДЯНСТВА СКАЛАТЩИНИ.

Дня 1. березня ц. р. зійшлися громадяни скалатської землі, щоб засвідчити свою вірність і відданість Ексц. Митрополитові Шептицькому. У місцевій церкві 12 священиків відправило Службу Божу в намірени Митрополита, в часі якої о. Цимбала виголосив зворушливу проповідь. Після Служби Божої в домівці читальні „Просвіти" відбулася дальша частина манїфестації. Д-р Михайло Мельник виголосив реферат на тему „Роля духовенства в нашому національному відродженні". Потім дир. Олександер Білевич зреферував справу виступу посла Войцеховського. Окликами „слава" громадянство Скалатщини заявило свою любов і привязання до нашого Князя Церкви.

Зібрані ухвалили резолюцію, в якій заявили, що прилучуються до всенароднього протесту проти напасти на нашу Церкву та її Архипастиря.

ПРОТЕСТ ГРОМАДЯН ЛАНІВ І ЗАПЛАТИНА.

В Ланах (13. лютого ц. р.) і Заплатині (15. лютого ц. р.), стрийського повіту, відбулися маніфестації в честь Митрополита Шептицького, як протест проти виступу посла Войцеховського. В одному і другому селі відбулися торжественні Служби Божі в намірені українського народу й Митрополита Андрея, підчас яких виголосив проповіди місцевий парох о. М. Цурковський. По Службі Божій зібрали в Ланах 10 зол. на „Петрів Гріш", в Заплатині 9 зол. на шпиталь ім. Митрополита Шептицького.

Після Служби Божої відбулися в обох селах сходини громадянства, на яких зібрані ухвалили протестаційну резолюцію. Протест підписали всі місцеві установи та 320 громадян

—o—

По широкому світі.

Німецький канцлер Гітлер запропонував британському амбасадорові у Берліні англьо-німецьке пресове порозуміння.

Австралійський уряд рішив покрити третину коштів переїзду англійських емігрантів до Австралії. Другу третину покриє британський уряд.

У румунській пристані Галач будують смугу вільну від мит коштом 60 міл. леїв.

Єменський князь Сейль ель Іслям аль Гусейн приїхав до Риму, де приняв його Мінчіно.

Фінляндський уряд рішив загородити кільчастим дротом 115-кільометровий відтинок совітського кордону.

Румунський военний суд у Чернівцях засудив 8-ох жидів на 2 до 5 років примусових робіт за комуністичну діяльність.

Італійська ескадра зложена з 2-ох кружляків та кількох менших кораблів причалить завтра до Лісабони.

Ділом ушануйте память тих, що своїм зусиллям та терпінням поставили нас у ряд націй.

АНТІН РУДНИЦЬКИЙ.

Моріс Равель.

(Посмертна згадка).

Клівленд, Півн. Америка, в лютім.

Сиджу в „Северенс Гол", чудовій, розкішно влаштованій концертовій салі клівлендської фільгармонії. На естраді, залитій світлом, грає стокільканацятьособова орхестра цієї фільгармонії, одна з найкращих пяти орхестр Злучених Держав Півн. Америки; дириґує Артур Родзінскі, мій знайомий ще з „давніх" львівських часів, сьогодні один з найславніших американських дириґентів. У темній салі, крім мене, ще тільки три особи: мадярська співачка Роза Павлі, сензаційна виконавчиня „Електри" в минулотижневій виставі опери Ріх. Штравса в „Метрополітен" в Ню Йорку, українська співачка Марія Сокіл і радіо-спікер. Бо цей концерт, це „радіогодина": „Нешенель Бродкастінґ Компанї", або у скороченні „Ен. Бі. Сі", найбільшого радієвого підприємства в Америці, що трансмітує цю годину на всі свої стації. Тому на салі нема нікого, крім нас троє гостей і спікера, який тут-же на салі заповідає до мікрофону точки і пояснення.

Сиджу, слухаю як дириґент і орхестра Равеля блискуче інтерпретують другу сюіту із „Дафніс і Хльое", один з найбільших віртуозних творів сучасної орхестрової літератури, слухаю його превіжну, розмріяну „Павану" і думки кружляють коло автора цих творів, який нічого більше не дасть вже музичній літературі ні віртуозного, ні ніжного й розмріяного...

Пригадується знайомство з цим-же Равелем — спершу листовне, як я виставляв його „Еспанську рапсодію" у балетовій формі в Харківській опері, потім особисте, підчас принаття у французького консуля по концерті Равеля у Львові, перед шести роками. Пригадується цей невеличкого росту, худенький, гладко виголений, сивий панок, аж занадто елеґантний в одязі і манерах, який всеж забував всю цю „дистинґованість" при першій нагоді, коли хід розмови почав його справді цікавити: тоді виходила на верх вся живучість його ґалійської вдачі, ввесь його темперамент і стихійність, які проявлялися в живій, нічим не стриманій, типово французькій жестикуляції рук і міміці лиця.

У французькій музиці були останні два роки справді траґічні. Після смерти двох найбільших орґаністів, Відора і Вієрне, після смерти великих композиторів Альберта Русселя, Габріеля Пієрне і Поль Дюка — тепер найбільша втрата: Моріс Равель. Він був найбільшим із них всіх, нетільки силою і всебічністю таланту, але й його досконалістю. У своїх вчасних творах вступив він, одночасно зі своїм конґеніяльним товаришем Кльодом Дебіссі, на шлях імпресіонізму. Та коли Дебіссі залишився вірним аж до смерти цьому напрямкові, якого він став найкращим представником, то Равель у пізніших своїх творах чимраз дальше відсувався від імпресіонізму, навязуючи до старої клясичної французької музики, до Рамо і Куперена, у формі і в тематиці. Не перевищивши Дебіссі інвенцією, він перевищив його богатством гармоніки, оригінальністю тематики і передовсім: просто клясичною пропорціональністю і зрівноваженням форми. Становище Равеля у французькій музиці можна порівняти до становища Анатоля Франса у французькій літературі: вони оба зуміли зеднати у своїй творчости клясичну достойність, шляхотність і міру з тонкістю, поетичністю і рафінованістю сучасних настроїв.

У цій тонкости і поетичности настроїв, у ділій „жанровій" настроєвости, Равель був чи не найбільшим мистцем нинішньої музики взагалі. Саме ці твори здобули йому світову славу — дарма, що вони стали на початку нашого століття причиною „кабінетної кризи" в дирекції паризької консерваторії, яка покінчилася тим, що консервативний директор Дібуа уступив і на його місце призначили нового, Форé. Ці початкові твори Равеля — блискучі фортепіянові „Гри води", клясична „Сонатіна", „Дзеркала", „Сентиментальні вальси", смичковий квартет, цикль пісень „Шехерезада" — разом з творами Дебіссі, найбільше вплинули на розвиток таких визначних французьких композиторів, як Форé, Шабріє і Саті.

Підчас коли дві опери Равеля „Еспанська година" і „Дитина і злі ворожби" не здобули більшого успіху поза романськими краями, то його орхестрові твори стали голосними в цілому світі. І дивно, що цей розголос здобули не тільки оригінальні орхестрові твори, як „Вальс", „Еспанська Рапсодія" чи дві сюіти з балету „Дафніс і Хльое", але й твори, написані в оригіналі для фортепіяну на дві або чотири руки, які Равель потім інструментував: „Гріб Куперена", „Поранна серенада", „Павана" та „Моя мати — гуска". Дивно — бо в історії музичної літератури такий випадок рідкий і небуденний. Його можна пояснити не тільки віртуозністю інструментації Равеля і богатством його орхе-

Прага не признає Берлінові права опікуватися німецькою меншиною в Чехословаччині.

ЕКСПОЗЕ ПРЕМ. ГОДЖІ.

Вчора (пятниця) вполудне виголосив прем. Годжа у чехословацькому парляменті експозе на тему закордонної політики, зокрема взаємин з Німеччиною.

Годжа зареагував на недавну промову мін. Герінга з погрозами на адресу сусідів та на одну частину Гітлерової промови, у якій канцлер заявив, що Німеччина має обовязок опікуватися німцями — громадянами чужих держав. Годжа вважає це вмішуванням у внутр. справи Чехословаччини, яка хоче мира, але зaатакована буде боронитись усіми силами.

Австралія та Південна Африка

за англьо-італійськими переговорами-

МУСОЛІНІ ПРОПОНУЄ НЕГУСОВІ УПРАВУ. КІЛЬКОХ АБІСИНСЬКИХ ПРОВІНЦІЙ.

Австралійський премієр зложив заяву, якою вповні підтримує політику Чемберлена у справі італійсько - британських переговорів. Подібну заяву зложив недавно премієр Південної Африки.

„Дейлі Геральд" подає сензаційну вістку, що Мусоліні запропонував негусові управу кількох абісинських провінцій, якщо він зречеться своїх прав до краю. Цю пропозицію будь-то зробив негусові мін. Галіфакс.

До українських громадян Волині й поза Волиню.

Кілька слів про кооперативу „Український На родній Дім у Луцьку".

Кооператива „Український Народній Дім у Луцьку" заложена давно, але інтенсивну діяльність розпочала вона щойно перед півтора роками. За той час провід кооперативи приєднав 100 нових членів, які вплатили на уділи 6.000 зол. Майже щодня зголошуються нові члени. Всіх членів є вже понад 140. Уділ у кооперативі 5 зол., вписове 1 зол.

Члени кооперативи розуміють, що 5-золотовими уділами вибудувати відповідний дім неможливо, тому-то, маючи на увазі значіння власного будинку, декларують і вплачують по 20 уділів, себто по 100 зол. Лише матеріяльно неспроможні члени вплачують 1 уділ з тим, що потім число своїх уділів збільшуть. Найчастіше задекляровані уділи вплачують місячними ратами по 10 зол. Але є і такі члени, що відразу вплатили на уділи по 100 і навіть по 200 зол.

Кооператива „Український Народній Дім у Луцьку" має в найближчому часі набути площу під будову дому, але зустрічає деякі труднощі, бо ціни на землю в Луцьку дуже високі. Якби українські громадяни Луцька й околиць і ті, що живуть в інших місцях Волині й поза її межами, зрозуміли вагу власного будинку, то його можна було б мати до одного року. На жаль, так не є. 75 відсотків уділовців — це бідні, але дейні люди; найменше-ж нараховуємо серед членів людей заможних.

Хочемо вірити, що від нині всі наші громадяни станують до будови власного дому в Луцьку, бо цей дім потрібний нам усім і буде потрібний черговим поколінням.

Деякі українські громадяни виїхали з Волині в ріжні сторони і, можливо, в нових місцях осідку беруть участь у розбудові українського життя. Але ця обставина, на нашу думку, не звільняє їх від морального обовязку причинитися й до розбудови життя на Волині, тим більше, що Волинська Земля, яка колись пригортала їх до себе, може статися, пригорне їх ще й у майбутньому.

У звязку з недалекими загальними зборами кооперативи „Український Народній Дім у Луцьку" звертаємося з горячим закликом до українських громадян усіх міст і сіл — вступати в її члени і прискорити справу будови українського дому в Луцьку.

Гроші на уділи можна вплачувати до каси кооперативи „Український Народній Дім у Луцьку" або до Центробанку у Львові на конто ч. 12233.

Луцьк, 1. березня 1938 р.

Володимир Островський — голова Надз. Ради.
Роман Клос, Іван Личик, інж. М. Нищий — члени Управи.

строової техніки, але власне цим його даром пропорції між інвенцією та формою, між творчою думкою та її зодягненням у шати музичного твору.

Цим талантом Равеля орхестрова музична література завдячує ще один твір, який, хоча й написаний в оригіналі для фортепіяну, від хвилини його появи в інструментації Равеля, найшов постійне місце у програмах симфонічних концертів цілого світу. Це Мусоргського „Картини з вистави", ці геніяльні, химерні музичні імпресії, які мерехтять десятками барв і настроїв. Творча інвенція геніяльного московського композитора найшла у такій-же геніяльній інвенції французького композитора - інструментатора рівнорядний відповідник.

Воно виглядає на, свого роду, іронію долі, що найбільший свій світовий успіх завдячує Равель, майстер настроєвої, жанрової характеристики, творові власне не такого роду чи стилю, але творові, зродженому з ритму і збудованому на ритмічній основі. Це „Болеро", орхестровий твір написаний для славної танечниці Іди Рубінштайн. Це „Болеро" і два фортепіянові концерти Равеля (один із них тільки для лівої руки), є найкращими прикладами еволюції колишнього прихильника і провідника імпресіонізму.

Якби хотіти в якнайкоротший спосіб схарактеризувати Равеля, то треба би сказати: він був досконалішим типом французького музики, з усіми прикметами, рисами і питомими признаками французької раси. Тому, коли світова музика втратила в особі Равеля великого творця, французька музика втратила — свого найідеальнішого представника.

Земля в польські руки.

УХВАЛА СІЛЬСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОЗОНУ В КОЛОМИЇ.

В Коломиї відбувся перший зїзд сільської організації Озону, на якому ухвалили між іншими таку резолюцію:

„Зібрані уважають костел і польську школу за підстави національного життя та рішають спрямувати всі свої сили на будову костелів і каплиць та на творення нових римо-католицьких парохій. Зібрані, признаючи землю підставовим варстатом праці польського села, вирішили змагати до того, щоб польська земля безумовно переходила в польські руки".

—o—

Домагаються польського епископства у Станиславові.

Дня 3-го березня ц. р. в архиєпископа Твардовського була делегація Озону з терену Східної Галичини, яка просила, щоб архиєпископ допоміг своїми заходами до створення епископства латинського обряду у Станиславові. У складі делегації були: Михайло Свйонтецький, голова округи ОЗН у Станиславові, проф. д-р Адам Фішер, голова національно-віросповідної секції ОЗН у Львові, м-р Котлярчик, президент міста Станиславова, П. Санойця, президент міста Коломиї і Йосип Андровський, посадник Надвірної.

Архиєпископ Твардовський заявив, що признає вагу справи, особисто ставиться до цього домагання дуже прихильно та якнайгарячіше підтримає його, де треба.

Львівський „Дзеннік Польскі" підкреслює, що ця акція Озону має велике не тільки релігійне, але й національне та державне значіння для поляків, що живуть на терені майбутнього епископства.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Ч. 41. Понеділок, 5. березня (22. лютого) 1888.

ДОКАЗ, ЩО СТОЇМО НА ДОБРІЙ ДОРОЗІ.

У другій частині статті п. н. „Розмовмося" — „Діло" далі відповідає на безприкладно напастливу та лайливу статтю „Дневника Варшавского", що крім „Народньої Ради" накинувся й на „Просвіту". Цю статтю „Діло" кінчить так:

„Наговоривши всяких чемностей кінчить „Дневник Варшавский": „Без сумніву українофіли подлі розумом і духом". Чим не гарна незабудька для нас у цій пахучій китиці? Справді, почувши всі ці чемности, можемо запевнити „Дневник Варшавский", що коли чим, то цією статтею міг він розвіяти всякі ілюзії і у своїх галицьких приятелів і взагалі у Славянщині! Та всем радимо „Дневникові Варшавскому" не припиняти почато праці. Його скажена лють буде для нас завжди доказом, що стоїмо на добрій дорозі і ободрить нас до дальшої витривалої праці".

ВІСТКИ З УКРАЇНИ.

У фейлєтоні під цим наголовком кілька вісток про українські театри Старицького, Кропивницького, Василенка й Андрієнкової. Старицький саме у цьому часі був зі своїм театром у Петербурзі (довше місяць), де ставив такі пєси: Наталка Полтавка, Назар Стодоля, Гаркуша, Кум мірошник, Сватання на вечерницях, оперету „Утоплена", драматичну оперу „Ніч під Івана Купала" (Шабельська-Лисенко), комедію „Пилип Музика" (Старицький), пєсу „Світає річ" (Олена Пчілка), водевіль „По модному" (Старицький), „Не знавши броду, не суньcя в воду", „За Немань іду", „Не ходи Грицю на вечерниці". Театр Кропивницького грав тоді в Одесі; Василенка в Польському Королівстві; щойно зорганізована трупа Андрієнкової мала почати вистави в Харкові.

АРЕШТИ В КИЄВІ.

„З Росії дістаємо вістку, що в Петербурзі поліція дослідила якісь познаки підготовуваного на 1-го марта нового атентату на царя. Ближчі дані покищо невідомі, але це факт, що внаслідок цього досліду поліції пішла у Петербурзі, в Києві та в інших містах велика поліційна нагінка. Всюди перевели багато ревізій і заарештували багато людей, особливо студентів розуміється невинних. Ця вістка стоїть без сумніву у звязку з недавнім повідомленням віденського бюра „Корресп. де ль' Ест" про арештування студентів університету св. Володимира".

Перед новим політичним процесом у Золочеві.

В понеділок 7. ц. м. починається перед судом присяглих у Золочеві новий політичний процес. На лаві підсудних засядуть: 22-літній Ілля Кук з Красного; 2) 28-літній Володимир Качор з Лисинецьких Пасік коло Львова; 3) 24-літній Петро Дзядиґа з Ремезівець, пов. Золочів; 4) 30-літній Ярослав Дзядиґа з Діброви, пов. Перемишляни; 5) 23-літній Василь Гал... з Подусова, пов. Перемишляни; 6) 36-літній Володимир Івахів з присілку Рівне коло Пасічної; 7) 37-літній Тимотей Дзядиґа і 8) ...-літній Григорій Дзядиґа з Діброви, пов. Перемишляни та 9) Андрій Майба заробітник ... ровичі, пов. Радехів. Прокуратор притягнув підсудних до відповідальности за злочин державної зради зі ст. 97. к. к. (за приналежність до ОУН). Крім того перших трьох підсудних ... вбивство Марії Ясінської і Мечислава ...ського, землевласників у Белзці, пов. Золочів, дня 6. травня 1937. р., себто за злочин зі ст. 225 і 259 к. к.; дальших пятьох за ... трьох підсудних та влекшування їм утечі ... го за злочини зі ст. 148 к. к. Підсудні Тимотей і Григорій Дзядиґа відповідають з вільної стопи, всі інші сидять в арешті. Розправа розписана на 9 днів. З цієї розправи будемо подавати докладні звіти від нашого спеціяльного кореспондента.

Літературна сторінка.

1000 книжок для ощадних і байдужих.

Рання почта приносить серед листів кілька катальоґів Книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка. На великому аркуші заголовок аж серце лоскоче: „Тисяча книжок і нот... знижка цін 20—80% від 21. лютого до 31. березня".

„Чудовий час... заки сонце вижене інтеліґентних людей до парків, де отуманить їх свіже повітря і замотиличить зелена трава, — можуть іще користати місяць з книжок..." — думаєш мимоволі.

Варт зайти до книгарні і подивитися на натовп. Сходжу і заводжу розмову.

— Як інтереси?

— О, саме ми продали одному адвокатові з провінції 10 томів Золі. Майже останні примірники.

— Чекаете на дальших гостей. А самі до покупців не йдете?

— Що-ж? Пробуємо торгувати на зразок західньо-европейських книгарень. Не можемо робити так, як приватні видавці, що шукають доступу до клієнта всілякими способами мандрівних продавців, себто аґентами. Для таких аґентів покупець істнує тільки раз, щоб продати йому те, що має в руці і більше до нього не вернутися. Для нас книгарів — навпаки: покупець має вартість, як постійний клієнт. Коли він буде раз незадоволений, більше в нас книжки не купить.

— Може якби ви брали такі низькі ціни ввесь рік, як тепер у місяці книжки...

— То це не змінилоб ні трохи нашого книжкового руху. Хто зацікавиться якимсь твором, той не дивиться на ціну. Книжка не балева сукня, що може коштувати клієнта більш як його місячна пенсія.

— У кравчині можна торгуватися...

— А в нас у книгарні — ні. Зате видаємо катальоґи, де кожний знайде якнайнижчі ціни, відповідно до своєї кишені і якнайвищі твори, відповідно до свого смаку.

— Якби ви так до книжки додавали ще краватку або коробку чоколяди...

— Ми, книгарі, подивляємо видавців, що дивляться на книгарів як на причіпку до свого ґешефту або до реклями свого патріотизму. Під цією покришкою можна друкувати, що попало і продавати це силоміць.

— Ви замало реклямуєте добрі книжки, які маєте на складі.

— Бо реклями в нас не виплачується; коштувала би більше, як дохід із проданих книжок. Можемо дозволити собі на такий люксус тільки раз на рік. Тоді продаємо старі запаси або останки закуплених накладів по знижених цінах.

— І це помагає?

— Це притягає клієнтів, що люблять і цінять добрі видання, хочби вони були не знати які старі. Тоді продаємо книжки тільки за готівку, бо сплати...

— Зїдають купця і клієнта.

— Клієнта не дуже. Більшість із них заплатить одну-дві сплати і далі не хоче, вважаючи, що добра воля вистачає.

— Бачу, що совітських видань уже у вас небагато.

— Бо не дістаємо нових. Навіть дорогі великі збірні твори декомплетуються, а не маємо чим їх доповнювати.

— У катальогу „Тисячі книжок по знижених цінах" бачу ще тільки один твір Бальзака, один твір Меріме... нема збірних творів Коцюбинського, ні Лесі Українки, ні Льондона, ні цілого Мопасана...

— Зате є ще неодна наша передвоєнна книжка. Як бачите: по ціні мінімальній. Є навіть зовсім свіжі як „Пан Тадей" у перекладі Рильського, люксусове видання Українського Наукового Інституту за 2 золоті...

— Навіть у роковини Байрона „Чайль Гарольд" за золотого!

— Ви, здається, кепкуєте собі з наших цін. А чи повірите, що наукових українських книжок 70 відсотків купують чужинці?

— Важко повірити. Хіба треба розуміти це так, що земляки взагалі їх не купують.

— Так воно безнадійно не є, але що книжки ніхто не купує із постійної духової потреби то ви сами знаєте... Може б ви написали що на цю тему?..

— Промовляти інтеліґентним людям до розуму? чи серця? Соромно якось. Можу щонайбільше списати нашу розмову. **м. р.**

Літературна хроніка.

СПОМИНИ ФРАНКА ГАРРІСА

У польському перекладі появився 2-томовий життєпис великого англійського критика Франка Гарріса п. з. „У погоні за повнотою життя". В оригіналі вони називаються „Моє життя і мої любови". Ф. Гарріс мав багате, різноманітне життя і вмер десять років тому в 80 р. життя.

Як 15-літній хлопчина він утік з англійської школи до Америки, дістаєши нагороду за найкращу математичну вправу. У Ню-Йорку почав чистити черевики на вулиці, потім став ковбоєм на преріях і за якийсь час доробившись там гроша виїхав до Німеччини на студії фільософії. На викладах славного Вішера запізнався ближче Шекспіром і вумів дати про нього книжку висвіть оригінальну, яка здивувала навіть спеціялістів, професорів англійської літератури. Память мав Гарріс таку незвичайну, що вмів цитувати на память цілі сторінки великих поетів і вивчав чужі мови незвичайно скоро. Він умів дуже добре по німецьки, італійськи, французьки і грецьки. Підчас свого побуту у Греції дав почин до розкопів у Микенах, найшовши тіла героїв там, де сподівався найти. Як редактор англійського денника „Дейлі Кронікл", Гарріс проявив незвичайний організаційний хист і мав нагоду познайомитися з найчільнішими діячами та письменниками. Завдяки знайомости з великим англ. письменником Карлайлем, який поручив його іншим письменникам, він мав доступ до найчільніших людей. Деякі з його писань були у свій час незвичайні. Гарріс дає у своїй книжці цілу низку портретів і характеристик великих людей, з дуже самостійною оцінкою їх вартости. Є там теж подробиці з приватного життя письменників, як напр. про Карлайля або Мопасана, що кидають зовсім нове світло на їх творчість. Спомини Гарріса цікаві тим, що він переплітає свої вражіння про книжки і людей з часто особистими переживаннями, які завдячував жінкам зустріченим на своїй довгій дорозі. Ці переживання віддбивають дуже далеко від звичайного тону споминів своєю щирістю і сміливістю. Гарріс, ірляндець з походження, вихований в Америці, виступає нераз проти англійської гіпокризії. Як приятель Оскара Уайльда він видав книжку в його обороні. Одну з найцікавіших книжок про Б. Шова, теж свого друга, видав Гарріс перед смертю. Його любов свободи та мистецтва, книжок і людей дала йому змогу дройти цілеве життя, а його різносторонні нахили та зацікавлення не дали йому змоги звернути всю свою працю в одному напрямку для одного великого твору. Його спомини багато цікавіші, ніж „Книга о Сан Мікеле" Аксела Мунте.

НОВИЙ ЧЛЕН АКАДЕМІЇ ҐОНКУРІВ.

Академія Ґонкурів зробила цим разом несподіванку пресі і письменникам своїм вибором нового члена на місце недавно померлого пісенькаря та богоміста Равля Понішона. Замість Александра Арну та Пір Мак Орляна, що були кандидатами, між „Ґонкурів" увійшов старий письменник Трістан Бернар, відомий автор комедій, один із найкращих французьких гумористів. Бернар був уже кілька разів кандидатом на фотель Французької Академії.

СМЕРТЬ АМФІТЕАТРОВА.

Помер один із найстарших російських письменників А. В. Амфітеатров, що почав свою діяльність одночасно з Чеховим. Його найкращі речі — часописні фейлетони, які почав писати в „Новом Времені", пізніше у „Русском Слові".

З ФРАНЦУСЬКОЇ АКАДЕМІЇ.

Новим членом Французької академії став дослідник грецької старовини Леон Берар. Через смерть двох членів Академії Анрі Роберта та Рене Думіка опорожнилися знову два місця. Кандидатами на посади є: Альфонс Сеше (критик), Едуард де Роз (фільософ), поети Люї Артіс та Фернан Ґреґ і повістяр Жером Таро. Кандидати на друге так: Андре Моруа — відомий творець повістевих життєписів, знавець Англії, історик літератури проф. Поль Газар і Рене Пінон, автор суспільно-політичних студій.

ОПОВІДАННЯ С. ЦВАЙҐА.

У перекладі на кілька мов появилася книжка оповідань австрійського письменника Стефана Цвайґа „Законний сьомисвічник". Вона написана за зразком арабських казок. У 455 р. підчас руйнування Риму варвари забрали дорогоцінний сьомираменний свічник, який був колись реліквією жидів в Єрусалимі. Його вивіз звідти Тит. Старий рабін висилає сімох вірних слідами за грабіжниками, щоб вони його віднайшли. Історія свічника складається на різні пригоди.

ПОВІСТЬ ТВОРЧОГО БЕЗСИЛЛЯ.

Успіх із легким запахом скандалу має польська повість Витовта Ґомбровича „Фердидурке". Цей заголовок є вигаданим дивоглядом, який не значить нічого. Це так, щоб читач ломав собі голову. Повість має бути сатирою на сучасну школу, літературу та шляхту на селі. Її ідея на перший погляд оригінальна. Герой повісти 30-літній молодець почуває себе ще вічно незрілим, а що всі довкола вважають його „смаркачем" то він одного дня починає йти назад і вертається як 15-літок до V-ої кляси гімназії, хоч... має років 30. Він поводиться щораз більше наївно і переходить іще раз телячу молодість. Малюнок школи у викривленому дзеркалі нагадує сильно відому повість Зеґадловича „Змори". Тут теж повторює автор нелюбки деякі нецензурні слова школярів. Повість не має сюжету і крутиться ввесь час довкола посмішливих атак на літературу та громадянство, не вказуючи ні трохи: проти кого і чого виступає. Читач відчуває перебільшену амбіцію автора, який занадто занятий проблемою власного таланту, щоб написати бажаний твір. Замість повісти маємо зразки публіцистичного красномовства — зовсім безплодного. Деякі сцени дозволялиб підозрівати, що і фізично автор не зовсім нормальний. Найшлися критики (правда не з поважними іменами), які пробували дошукуватися у „Фердидурке" глибини тоді, як її порожнеча аж позіхає. 100 років тому Карлайль написав „Сартора Ресартуса" у подібному гротесковому стилі, але поза сатирою дав поважні думки і ввесь свій ширший запал. „Фердидурке" — безплодне бичування себе самого і всіх довкола без гумору і без сатиричного хисту.

ОПОВІДАННЯ Й. Ф. ЄНСЕНА.

Французька критика звернула увагу на свіжо перекладені новелі данського письменника Йоганнеса Ф. Єнсена, відомого в Німеччині від 40 років себто від часу, коли вперше його перекладали на німецьку мову. Це новелі з найтіснішої батьківщини Єнсена — Гіммерлянду себто північної Ютляндії, де він уродився в 1873 році. Єнсен обіхавши, як справжній скандинавець, світ уже давно відчув потребу змальовати силу рідної землі. У передмові до своєї збірки автор пише так: „Я хочу змалювати мандрівку нашого народу від часу, як він вийшов із моря Туле і йшов як лодойник на південь, — цимбрів і тевтонів, льомбардів, готів, вандалів, норманців та англо-саксонців. Хочу змальовати велику епопею наїздів, що ще не закінчилася, бо я бачив їх хвилі, як підіймалися аж до Беттері Плес у Ню-Йорку. Хочу відтворити піонира — могутнього селянина та охопити цілі віки"..." Новелі Єнсена дають тільки поодинокі картини боротьби тихих, скромних гіммерляндських селян. Маємо тут постать пастора Єспера, що колись був шукачем золота і поруч нього дивогляднi постаті Панни та Мовчазного Могенса — за тлі мандрівного цирку, далі заглиблених у собі, задумливих данських хліборобів. Єнсен виповнив краще намічену програму у таких своїх повістях як „Велика подорож".

ПОВІСТЬ З ЕСПАНСЬКОЇ ВІЙНИ.

Еспанець Петер Мерін подбав за переклад своєї повісти „Еспанія між життям і народженням", даючи цілу низку картин, наче для фільми. Поодинокі сцени битв, смерти, трагедії і порнки (sic) попереривані міркуваннями та інформаціями з давньої історії Еспанії. Там, де автор є очевидцем, оповідання плине цікаво та легко, — рефлексії також часто мало зрозумілі.

АНҐЛІЙСЬКА ПОВІСТЬ ПРО БУДДУ.

Вона зветься „Наймолодший учень". Едвард Томсон перестудіював добре буддизм і дає в повісти життєпис Будди та виклад його науки. Є це пригода молодого пастуха Панчкорі, якого зловили бандити; щасливо звільнений з неволі, він стає вірним, опуcкає одного брамана, потім спокутовує свій гріх і піддається різним спокусам. Автор занятий більше буддійською доктриною, ніж оповіданням.

ДІМ „ПЕН-КЛЮБУ".

У Парижі відкрили окремий дім „Пен-клюбу". Є там салі з бібліотекою, салі на збори та відчити, крім цього готелеві кімнати для письменників, що приїздять на короткий час до Парижа.

Сторінка без політики.

Свідок, що зявився в суді з могили.

В одному процесі, що відбувся недавно в Будапешті, один із свідків викликав своєю появою несамовите враження серед суддів і публики. Всі слухаючі сиділи по перших словах того свідка немов заворожені і минуло добрих кілька секунд, заки суддя відзискав до тієї міри рівновагу, що почав випитувати свідка далі.

Суд вислав покликання до якогось доброго Асбота, щоб він зявився як свідок у суді на розправу про зневагу чести.

Свідок прийшов на салю задиханий і блідий і миттю звернувся до судді з проханням, щоб його негайно переслухати, бо він саме прийшов просто з гробу і йому дуже спішно туди вернутися.

Після тих слів на салі зацарила несамовита мовчанка. Всі дивилися збентежені на свідка, який нагнав своїми словами судді й цілій салі безмежного страху. Дехто думав, що свідок — це якийсь божевільний, якого повинні замкнути за решітками.

Та мабуть сам свідок запримітив, яке це несамовите враження викликали його слова, бо по кількох хвилинах почав пояснювати свої слова.

А саме він був грабарем і йому справді було дуже спішно. За годину мав відбутися якийсь похорон, а він докопав могилу лиш до половини.

Тому він мусів дуже спішитися, щоби вспіти зі своєю роботою на час. Це виянення принесло полекшу для цілої салі і несамовитий настрій перемінився відразу в загальну веселість.

Суддя справді переслухав особливого свідка негайно і по нецілих пятьох хвилинах він вернувся до свого гробу

—о—

Оригінальна причина розводу.

Вже сама приповідка „до серця найлекше дістатися через шлунок" доказує, що кожна жінка повинна дбати про добрі і смачні страви, якщо хоче вдержати любов свого чоловіка.

Такої думки був теж начальник вантажного відділу на центральнім залізничім дворці в Ню-Йорку Шарль Штіф, який почувався у своїм подружжі дуже щасливий. Його жінка вживала всіх заходів, щоб снідання, яке він брав зі собою до праці, якнайкраще йому приготовити. Вона знала, що він любить надівсе добру паштетівку і тому додавала мужеві до снідання кусень паштетівки.

Перед кількома місяцями звернули знайомі аматорові паштетівки увагу, що його жінку можна дуже часто зустрінути в ріжних веселих льокалях. Одначе Штіф не звертав ніякої уваги на ці доноси й довіряв далі своїй жінці. Та коли він запримітив у неї якісь нові дорогоцінности, запитав її, ще все нічого не підозріваючи, відки вона їх має. Жінка відповіла, що один із її дядьків задержався в переїзді в Ню-Йорку і купив їй ці дарунки. Ці виянення спершу трохи збентежили Штіфа, але навагал він був ними вдоволений. Та вже при найближчій нагоді, на свій превеликий жаль, ствердив він, що жінка справді його обманює.

Бо що могло для легковірного мужа бути найкращим доказом, як не те, що від кількох тижнів жінка зовсім про нього забула й не давала йому разом із сніданням... паштетівки?

Він почав розводовий процес, який на вдоволення обох сторін покінчився справді розводом.

Неймовірна память.

Після упадку Наполеона III. у Франції, відносини між Англією та Францією були назагал можливі, хоч і не дуже щирі. Тому теж вістка про приїзд англійського короля Едварда VII. у травні 1903. р. до столиці Франції, була немалою подією тодішнього політичного життя. Королі Англії не відвідували Франції вже майже 30 літ. У Франції поробили теж усі заходи, щоб привітати якслід високого гостя. Преса сподівалася з тієї нагоди цікавих політичних енунціяцій. У програмі привітальних парад передбачували великий бенкет, який мав уладити на честь короля тодішній французький президент Любе. І справді бенкет відбувся в Елізейській Палаті при кінці тижня в суботу.

Та чергового дня, в неділю, цікаві журналісти не могли в цілій французькій пресі знайти змісту промови, яку король виголосив підчас бенкету. Згодом виявилося, що Ке д' Орсе звернулося до англійської амбасади з проханням подати зміст промови короля та дістало відповідь, що англійський король як добрий політик і знаменитий промовець не пише ніколи своїх промов наперед, лиш імпровізує їх в останній хвилині. Збентеже Ке д' Орсе хотіло примістити в бенкетовій салі потайки стенографа, який записав би зміст промови. Одначе на такий плян не погодився сам президент Любе, вважаючи, що такий вчинок був би незгідний із вимогами етикети.

Серед політиків і журналістів счинилося замішання. Як вийти з тої клопітливої ситуації? Годі з допомогою прийшов міністр закордонних справ Делькассе, який відзначався просто неймовірною памяттю.

В понеділок появилася в часописах промова англійського короля, що її міністр Делькассе відтворив із памяти. Ця промова була така докладна, що коли французький міністр дав її затвердити англійському королеві, то він не потребував додавати навіть протинки.

Рекордовий літературний гонорар.

Якщо хтось думав би, що той рекорд осягнув Бернар Шов, або якийсь інший популярний автор, то сильно помилився би. Правда, кажуть, що Шов дістає від своїх видавців по одному долярові за слово, враховуючи вже туди й знаки інтерпункції. Одначе і він не міг би змірятися зі скромним американським шофером Рой Гарісом, який за кожне написане слово дістав прегарну суму: 1666 долярів і 66 центів.

Літературна праця Рой Гаріса невелика, бо він написав у своїм житті всього два слова і за них дістав теж гонорар. А саме фільмове виробництво Метро-Гольдвин-Маєр проголосило конкурс на найкраще підібраний заголовок до фільми.

В тому конкурсі брало участь 122 тисячі осіб. Першу нагороду здобув Гаріс за назву „Історія людських сердець". Другу нагороду здобула якась фільмова зірка.

Після проголошення висліду конкурсу Гаріс став відразу славний, мусів приїхати до Голівуду і давати ріжним журналістам, спрагненим сензації, вивити, але при тім він зазначив, що більше нічого не буде писати і що вертається до Полудневої Каліфорнії і там заложить собі атомобілеві гаражі.

Клюб привидів.

В Льондоні відновили саме перед кількома днями діяльність найоригінальнішого клюбу т. зв. „Клюбу Привидів", який перед кількома роками закрили.

Засідання цього оригінального клюбу будуть відбуватися не впівночі, так як цього можна було сподіватися, тільки в годині 8. вечором, у прозаїчний час нашої вечері, але англійського обіду. Засідання не будуть теж відбуватися, як хтось може догадувався би в руїнах якогось старого замку чи манастиря, але у комфортових приміщеннях при вул. Св. Джемса.

Секретар клюбу заявив співробітникові „Обсервера", що той клюб основали ще в 1862 році. Завданням клюбу було тоді здемаскувати деякі шарлатанські штучки ріжних спіритистів. Засідання клюбу відбувалися при ріжних парадних ритуалах і займалися явищами, що їх називали духами. Перед початком кожного засідання предсідник клюбу відчитував спис членів живих і мертвих. Секретар відповідав за покійників: „Відійшов у вічність". Живі члени відповідали самі за себе.

В останніх роках свого істнування клюб стратив звязок із сучасними напрямками наукової та псевдонаукової думки. Тепер рішили приймати всіх, хто лиш цікавиться психічними явищами: мужчин і жінок.

Клюб буде займатися ріжними надприродними явищами та прикметами душі, які ще недавно називали телепатією. У літні місяці члени клюбу будуть виїздити на провінцію, щоб відвідувати старі доми, замки та руїни в яких зявляються „духи".

СОЛОДЖЕНЕ ВАПНО.

Зовсім випадково люди запримітили, що поцукроване вапно куди сильніше схоплює, як звичайна мулярська заправа. Будівельно-технічні товариства перевели численні досліди та ствердили, що найкращий вплив має меляса відпадок при виробі цукру. Вплив цукру можна собі пояснити в той спосіб, що цукровий розчин розчиняє вапно куди лекше, ніж звичайна вода і той розчин входить краще в пори цегли чи каменя. „Солодкий" мур є багато відпорніший на розрив.

Якщо солоджене вапно виявило би справді добрі прикмети є по довшім часі (імовірно і цемент теж буде міцніший) тоді це дало би новий збут для меляси, яку тепер доволі важко використати.

Фр.

ПЕКТІН.

Пектін — це органічна рідина, яка спричинює творення дригцю. Найкращі дригці творять агар та желятина, виварювана з костей.

Недоспілі яблука, порічки, айви дають добрі дригці, зате сік суниць, вишень і морель можна цілими годинами виварювати та згущувати, все таки дригцю не буде. Якщо хочемо виробити з тих овочів дригці або добре варення, слід додати до них пектін. Вже по десятьпнацяти хвилинах маємо добрі дригці чи варення або й джем. Щадимо не тільки на час, але й на коштах палива. Дуже добрі пектинові препарати виробляють у Франції та Італії. Але й ми могли би зовсім обійтися не тільки без тих привізних препаратів, але й без агару, якби ми самі захотіли переробловати ріжні відпадки, особливо зелених яблук, чи цитринових шкірок.

Продукція пектіну зовсім не важка. Крім того пектін злагіднює подразнені кишки, отже пектінові дригці є добрим домашнім ліком на болі шлунка та кишок (очевидно не всі).

Фр.

ВЕСІЛЬНІ СТРАВИ У ВЕРБЛЮЖІМ ШЛУНКУ.

На весільних бенкетах бедуїни подають гостям оригінальну страву. А саме на стіл подають печеного верблюда. В тому верблюді є два печені барани. У кожному з баранів находять гості кілька штук дробу, в кожній курці чи качці знаходять гості відповідну скількість риб. Зновуж риби виповнені в середині смаженими яйцями.

Таким чином одна страва творить цілий весільний бенкет і тою стравою заспокоюють весільні гості свій голод два або три дні.

—о—

На свіжу могилу бл. п. о. Войнаровського.

ОДИН СПОМИН.

У грудні 1914 р., а можливо в половині січня 1915 р. — точно собі часу вже не пригадую — виголосив архиепископ Відня кардинал Піфль у Вотівкірхе проповідь, в якій яскравими словами представив мартирольогію нашого духовенства в Галичині та згадав про нечуване насильство над нашим Митрополитом, котрого за його католицьку проповідь, де він взивав вірних видержати при своїй прадідній вірі, москалі вивезли в глибину Росії.

Проповідь кардинала дійшла до відома численної тоді української кольонії в Відні і на одному зібранні порішено вислати делеґацію до кардинала, щоб висловити йому подяку за ту проповідь. До цієї делеґації вибрано бл. п. о. прялата Т. Войнаровського, ґенерала Павлюха і мене.

Ми зголосилися на авдієнцію і нас принято у великій авдієнціональній салі архиепископської палати. В імені делеґації промовив до кардинала бл. п. о. прялат Войнаровський.

Красномовна промова о. В., яка тревала коло 20 хвилин, виголошена прекрасною клясичною німецькою мовою, як також сама аристократична постать промовця, зробила помітне враження на кардиналі. Він нас задержав і в довшій гутірці питав, чи маємо які вістки про Митрополита, про котрого висказався з великою пошаною, кажучи, що рідко котрий з єпископів має таку повагу в католицькім світі, як наш Митрополит. При тому висказав надію, що цей мученик за католицьку віру повернеться і довгі ще роки буде служити свому народові. Далі кардинал сказав, що цісар знає про вивезення Митрополита і навіть випитувався кардинала про подробиці, але він, на жаль, не міг дати ближчих даних, бо їх не мав.

Ми розговорилися з кардиналом, котрий обняв о. Войнаровського, розцілувався з ним і на прощання сказав, що вперше в житті чує, що чужинець так гарно володіє німецькою мовою. При цьому просив о. В., щоб колись ще його відвідав. Чи о. Войнаровський скористав з того запрошення, того я не знаю.

Роман Дмоховський.

З концертової салі.

I. КОНЦЕРТ З ПРИВОДУ 30-ЛІТНЬОЇ КОМПОЗИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТИ В. БАРВІНСЬКОГО.

На програму інавґураційного концерту, влаштованого „СУПРОМ-ом" для вшанування 30-літньої діяльности композитора В. Барвінського, зложилися його три фортепіяново-смичкові камерні твори: два добре вже відомі трія ес-моль і а-моль та трохи менше відомий досі секстет ц-моль. Усі вони походять з його молодечих літ, з часу побуту у Празі (1910—1913), і побіч сильних індивідуальних рисів інвенції композитора носять на собі доволі виразні познаки тодішньої „праської" школи й артистичного міліє з одного та змагання автора протиставитися тим впливам через пошукавку опору й надхнення у рідній тематиці. Коли **в першім тріо** (ес-моль) при всій технічній зрілости автора він ще трохи може надто вірить слову великих своїх чеських учителів та у тематиці є трохи несміливий чи „інтернаціональний", то **у 2. тріо** та ще більше **у секстеті** композитор еманципується дуже сильно, стає сміливою та певною ногою на рідному ґрунті не тільки українською тематикою у коломийках, але також гармонікою нпр. хочби у ревеляційній, натуралістично скопленій „ярі" у секстеті.

Виконавці творів (проф. Р. Криштальський, П. Пшеничка, Р. Савицький, у секстеті ще проф. Котулькевич та пп. Задорожний і Горницький) вложили у виконання стільки зусиль і пієтизму, що сотворили ансамбль, який уповні доріс до високого завдання; вони дали змогу любителям справді гарної та вартної української музики пережити такі рідкі у нас гарні моменти, а мабуть і самому композиторові дали заслужене повне вдоволення.

Поклонники музи Барвінського, що виповнили вщерть салю Лисенка, давали вислів свого щирого захоплення по виконанні кожного твору не тільки бурхливими оплесками, викликуванням виконавців і автора на сцену, але й подекуди — тихими сльозами правдивого, непереможного зворушення.

С. Л.

КОНЦЕРТ ФІЛЬГАРМОНІЇ.

VII. концерт Львівської Фільгармонії із Горенштайном як диригентом і Мінцером як солістом мусів трохи розчарувати доволі чисельно зібрану публику. Диригент Яша Горенштайн показався трохи перекляимованим, чи може нервово недиспонованим — не дорівнюван цим разом не то Шерхенові, але й Наймаркові. До того програма не дібрана, надто пестра своїм стилем: Брамс, Моцарт, Вагнер і трохи пізно ставляючий перші кроки місцевий композитор (Маєрський: Симфонічні етюди) не могли якось зединитись до суцільного вражіння. Феноменальний технік, п. Мінцер, що останніми роками від модерної бурлески переходить до клясичної музики, як виконавець Моцарта шукає собі ріжних тонких динамічно-кольористичних ефектів, які — що правда — в салі міського театру не виходять як слід, — але попадає декуди в деякі аґоґічні перебільшення, які не виходять на користь ґраціозній Моцартівській пропорції ліній.

С. Л.

Зі судової салі.

ЗДОГАДНІ ЧЛЕНИ ОУН ПЕРЕД СУДОМ.

Дня 1. березня ц. р. відбулася перед судом присяглих у Бережанах розправа проти 29-літ. **Демка Кендзерського,** римо-кат. господаря у Гниловодах і 24-літ. **Михайла Мороза,** греко-кат. варібника в Мозоліївки, пов. Підгайці — яких прокуратор окружного суду в Бережанах притягнув до відповідальности за злочин зі ст. 215 к. к. Акт обвинувачення закидав обом підсудним підпал будинків господаря Семка Патри у Гниловодах дня 29. вересня м. р. Далі акт обвинувачення закидав, що підсудні є активними членами ОУН, зокрема дуже рухливим членом ОУН мав бути — як зізнали у слідстві поліції — Демко Кендзерський, що скриваючись перед поліцією за римо-кат. релігію, вів роботу ОУН в селі Гниловодах. Одначе на розправі командант поліції Й. Рутковський не міг подати яких-небудь фактів протидержавної діяльности обох підсудних, зокрема Демка Кендзерського. Найбільшим промахом цього підсудного було те, що Кендзерський охрестив свого сина в церкві, хоч сам є римо-католик і що належав до читальні та купував у кооперативі, а не в „кулку рольнічим".

Прокуратор закидав підсудним, що підпалили загороду Патри за те, що він видав свою доньку за поляка Ляску, хоч сам є українцем, як теж його донька. Також сам пошкодований Патра рішуче запевняв, що його спалили за „політику". Тому то надано цілій справі політичне тло, а з підсудних поробили здогадних членів ОУН.

Підсудних боронили: **д-р Володимир Бемко і м-р Михайло Степаняк.** У своїх знаменитих промовах оборонці опрокинули тези акту обвинувачення і виказали невинність підсудних. Оборонці підкреслювали, що не слід дошукуватись політичного тла у всіх справах на наших землях, де поповнено вчинок, що противиться карному кодексові, бо непотрібно заогнюється і так напружені польсько-українські відносини. Вкінці оборонці звернулися до присяглих суддів, щоб розглядаючи справу вини підсудних відкинули політичне тло, якого нема, не керуючись настроями вулиці, що в кожному підсудному готова бачити протидержавного злочинця.

На основі вердикту присяглих суддів, що заперечили вину підсудних, трибунал увільнив обох їх від вини і кари та випустив їх негайно на волю.

Останні вісти.

СЕНЗАЦІЙНИЙ ВІДГУК МОСКОВСЬКОГО ПРОЦЕСУ.

„Берлінер Таґеблят" помістив телеграму свого ню-йорського кореспондента Шефера, який заперечує зізнання обвинуваченого у московському процесі Чернова.

Як відомо, цей останній заявив перед судом, що Шефер поручив йому вести шпигунську працю 1930. р. Шефер стверджує, що тоді його вже не було в СССР; взагалі він не знає Чернова, навіть ніколи його не бачив.

НОВИНКИ.

— **Веснянок, угрів, якни, всяких дефектів** шкіри, позбудетеся, пані, в інституті **„Космео"**, Миколая 7. 143 1—7

— **Печатки, монограми, таблиці,** виконує найдешевше перше та єдине українське ритівниче заведення **Володимир Ярош,** Львів, Сенкевича ч. 3. 1—2

— **Як працює радіо?** Гутірку на таку тему влаштовує Клюб „Нової Хати" і „Труду", в понеділок 7. ц. м., Ринок ч. 39. Реферує ред. Р. Пашківський. Початок в год. 6-ій. 544

— **Тов. „Союз Українок" і „Стривігор" у Перемишлі,** влаштовують **в середу, 9. III. ц. р.** в салі Народнього Дому **„Вечір Народньої Ноші"** в год. 8. веч. 535

— **Етнографічна вистава „Полісся",** якої відкриття відбудеться вже у неділю 6. III. в год. 12. вполудне у салях Музею НТШ, зацікавить певно усе львівське громадянство великою кількістю оригінальних експонатів із корінного Полісся (Пинськ, Кобринь, Берестя, Сарни, Камінь Коширський і т. д.). Вступ на відкриття 1 зол. і 50 сот. Увесь дохід призначений на наукові досліди Музею НТШ в терені.

— **„Етичні основи суспільного виховання".** Останній виклад з циклю прилюдних конференцій на виховні теми Католицької Акції виголосить о. дир. Ю. Дзерович п. н. „Етичні основи суспільного виховання", в неділю 6. III. в год. 17-ій у салі Бібліотеки Т-ва „Просвіта", Ринок, 10/II. Вступ вільний.

— **Слухаймо в неділю, вівторок і середу!** Пригадуємо, що львівське радіо надає сьогодні в неділю 6. ц. м. в год. 8.50—9.00 по-українськи гутірку для хліборобів інж. Романа Голода „Які телята вибирати для хову", у вівторок 8 ц. м. в год. 18.10—18.20 відчит про „Українську нар. ношу" Лідії Бурачинської і в середу в год. 13.45 тижневу газетку.

— **В справі зміни виборчої ординації до міської ради у Львові.** Дня 7. березня ц. р. відбудеться в салі „Української Бесіди" у Львові, вул. Рутовського 22, в год. 7-мій веч. **ширша нарада громадян міста Львова,** в справі зміни виборчої ординації до міської ради м. Львова. Реферувати буде посол д-р Степан Баран. Справа преважна, тому просимо всіх громадян-українців прибути на цю нараду. — **Народня Організація Українців м. Львова.**

— **Несамовиті історії з недоручуванням часописів.** Від деякого часу діються на терені здолбунівського повіту несамовиті речі з доручуванням українських часописів. Передплатники щоденників дістають в тиждень 1—3 примірників а тижневі газети на місяць 1—2. Я сам дістаю 2—3 примірники „Діла", а решта пропадає. Минулого тижня від вівтірка я ще не бачив „Діла". Складав вже 4 реклямації і по кожній дістаю 2—3—5 примірників і знову перерва; інші примірники так і пропадають. І такі речі діються в повітовому місті. Що-ж робиться по селах — нема вже навіть слів, щоб це описати. Не минає ця доля і продавців газет та кіосків, які дістають рахунки, а газет дасть Бог. В сусідному повіті рівенському всі дістають українську пресу нормально, але трудно, що край то обичай. **Гал.**

— **Бандитизм на Поділлі.** 2-ох замаскованих бандитів, озброєних в обтяті кріси, напало вечором на шляху Мельниця—Борщів на кілька фір, якими їхали жиди, і обрабували їх з грошей.

— **Напад на дім солтиса.** Як подає ПАТ, невідомі люди напали вчора на дім солтиса у Діброві, пов. Бережани і зранили револьверовою кулею скарбового секвестратора Івана Кодоні; секвестратор відстрілювався.

— **Львівська хроніка.** У брамі при вул. Сикстуській ч. 36 занедужав нагло швець Дмитро Макогін. — У фабриці заліза „Феррум" при вул. Жовківській ч. 147 робітникові Петрові Савчинові машина придавила руку. — При вул. Городецькій трамвай штовхнув робітника Григорія Бориса, який гнав худобу. Раненим заопікувалася каретка рятункового поготівля. — В понеділок 7. ц. м. починається у Львові процес проти Марії Рогозінської та Казимира Хмелевича за вбивство старушки О. Закшевської при вул. св. Софії у травні м. р.

— **За кавцією випустили на волю.** Апеляційний суд у Вильні прихилився до прохання видавців ендецького часопису „Дзєннік Віленьскі" ред. О. Звежинського і звільнив його за кавцією 2.000 зол. Звежинський виїхав негайно до Варшави. Згаданий часопис закрив суд за поміщення статті доцента виленського університету Цивінського зі зневагою памяти марш. Пілсудського.

— **Страйк кравецьких челядників.** Від кількох днів триває в Лодзі страйк кравецьких челядників, які працюють для магазинів. Страйк охопив 900 челядників, які домагаються підвишки платень від 15—25%. Дотеперішні переговори не довели до нічого.

— **Вістуни весни.** Вже прилетіли дикі гуси і лебеді. Тепер можна догледіти цілі стада жайворонків, що перелітають над півостровом Гель. Ці вістуни вказують, що весна зближається. На побережжі теплота сягає 12 ступнів Цельзія.

— **Прогульки до північного бігуна.** Від 1-го травня ц. р. відбуватиметься правильна летунська комунікація між Гельсінгфорсом і Петсамо, що лежить на побережжі Ледового Океану та безпосередньо сусідує з північним бігуном. Організатори сподіються, що з цієї комунікаційної лінії користатимуть радо туристи.

— **Швидкий розвиток телетехнічної техніки.** Німецька почта перевела низку досвідів, що матимуть великий вплив на розвиток телетехнічної техніки. Незалежно від нормального телевізійного руху на телевізійнім каблі відбувається одночасно 30 телефонічних розмов. При дальшому технічному поступі число розмов зросте до 200 на одному каблі.

— **Помер найстарший чоловік.** У місцевости Кочава на Литві помер найстарший чоловік на Литві Курсоніс, який мав 119 років. Найстарший його син має тепер 90 років.

— **Будова нових готелів.** На Литві повстало окреме акційне товариство, якого метою є будова нових готелів. Крім Ковна і Клайпеди інші литовські міста не мають дотепер ніяких готелів.

— **Жахливі наслідки повені.** В полудневій Каліфорнії падуть далі дощі. Гори покриті снігом і тому побоюються, що вода буде прибувати і повінь швидко не вступиться. Згідно з дотеперішніми обчисленнями повінь спричинила шкоди на 30 міл. долярів. 150 осіб стратило життя. Невідомо, що сталося зі 100 особами. Тисячі людей опинилося без даху над головою. Шкоди, що їх мають залізниці і хліборобство, покищо годі обчислити.

— **Вибух знищив 100 будинків.** У кітлівні одного з броварів в ожилленій дільниці Ню Йорку дійшло до кільканайцятьох вибухів, які знищили коло 100 сусідних будинків. Чотири особи вбиті, 20 ранених, яких відвезли до шпиталю.

— **Найкраще уладжене летовище.** В Іраку викінчують будову летовища в Басра, якого поверхня обіймає 6.000 кв. м. В головному будинку перший поверх призначений на державні бюра і летунських товариств, другий поверх на готелицю для подорожніх. До вжитку подорожніх передали 50 кімнат з 85 ліжками. В кожній кімнаті є лазничка з гарячою водою. Кошти будови сягають 60.000 фунтів штерлінгів. Летовище відкриє король Іраку Газі, який прилетить літаком у супроводі всіх літаків Іраку. Фахівці запевняють, що летунський порт у Басра є одним з найкраще уладжених летовищ на світі.

— **Ревізії в 72-ох урядовців.** В арабськім музею в Каїро викрито крадіж старинних арабських памяток мистецтва. У звязку з цією крадіжю слідча влада наказала перевести ревізію в помешканні 72-ох урядовців і сторожів цього музею. В одного знайшли частину краденних предметів. Втрата музею дуже велика.

— **Найбільший черевань.** Бразилійська преса пише, що в стейті Матто Гросо на фармі „Віста Алєгре" живе 22-літній мужчина, який важить 265 кільограмів. Цей найбільший черевань у світі високий на 1.55 м. і має 2 м. в обводі. Тому, що ноги дуже малі і слабкі — черевань не може ходити, лише мусить лежати.

— **„Буджет сатани".** Так називає один віденський часопис буджет центральної ради московського союзу безбожників на цей рік. Цей буджет осягнув суму 65 мільйонів рублів. З цього 51 мільйонів рублів рада призначила на поборювання релігії, решту на розбудову організації безбожників у світі.

— **Російське погранччя без осель і людей.** Естонська преса пише, що совітська влада закінчила виселювання селян з місцевостей, що лежать при естонському кордоні. Тому, що оселі виселених цілковито знищили, прикордонна смуга по російському боці лежить сьогодні пусткою: без осель і людей.

— **Вальдемарас житиме постійно у Франції.** Колишній литовський диктатор, Вальдемарас, якого помилували і випустили з тюрми, покинув Литву і поселився на постійно у Франції.

— **Чи ощадність — для ощадности?** В одному гурті зайшла мова про ощадність. „На що хто щадить?" — спитав один поважний громадянин. „Одні щадять, щоб мати на подорож за границю, — другий, щоб забезпечити себе на старість, — третій, щоб колись зробити собі чи своїм рідним якусь надзвичайну приємну несподіванку. І це все добре — бо взагалі ощадність то добра чеснота. Одначе на мою думку на найбільше признання заслуговує такий щадник, який при щадженні має на увазі якусь тривку і не тільки для його одного корисну ціль. Наприклад: щадить, щоб колись побудувати собі дім, або заснувати торговельне чи промислове підприємство, чи взагалі створити новий варстат праці, прикупити землі, вивінувати свої діти — і тому подібне. Таку ощадність я назвав би активною, живою, бо добрі наслідки такої ощадности відчує не лише щадник але менше або більше коло інших людей, наприклад у новім підприємстві знайдуть працю безробітні люди і так оживиться господарське життя на одну клітину більше... Такого активного щадника я назвав би щадником вищого ступня, бо йому присвічує певна ідея і головно таку ощадність треба нам пропагувати. Очевидно, не потребую додавати, що найбільш пригожим місцем для такої ощадности може бути тільки рідний банк". Всі вислухали тих слів досвідченої людини з увагою і признали їм цілковиту правду. Треба собі тільки побажати, щоб таких добрих пропагаторів ощадности і таких активних щадників було в нас якнайбільше. Бо тільки активна ощадність направду оживить усе національно-економічне життя.

— **Кожна хвилина дорога.** „Коли вранці муж спішиться до праці, діти до школи — на плечі дому тяжать обовязки господині. Щойно тоді спеціяльно цінною стає готова мішанка ЕНРІЛЬО, яка дуже влегшує приладження кави на снідання. Цю мішанку, яку купуємо вже готову до вжитку, амелену — варимо три хвилини і вже маємо готову знамениту каву, яка до того і дешева.

Не зволікайте з присилкою дару на коляду Рідній Школі, бо кожна проволока приносить шкоду цій необхідній українській установі сучасної доби!

Відозви й комунікати.

ДО ВСІХ ВП. ПРОФЕСОРІВ, АБСОЛЬВЕНТІВ ТА УЧНІВ БУВШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ ГІМНАЗІЇ В ТЕРНОПОЛІ.

Цього року минає 40 літ від заснування одинокої на Поділлі української державної гімназії в Тернополі. За час свого існування (1898—1930) виховала вона численні кадри рідної інтелігенції, яка несла освіту в маси і заповняла ряди суспільних діячів не тільки по всій Галицькій Землі, але й поза її межами. Сьогодні гімназія ця не істнує. Розвязано її пам'ятної осени 1930. р.

Щоб зберегти память цього культурного огнища для майбутніх поколінь, професори й абсольвенти цієї гімназії, що перебувають у Тернополі, як живі ще свідки колишньої її слави, рішили гідно відсвяткувати 40-ліття її заснування і для цієї цілі склали Комітет, який намітив осьтаку програму ювилейного свята:

1. Скликати зїзд всіх бувших професорів та абсольвентів з річників 1906—1930, при чому учні кляс VII. і VIII. зі шк. року 1930/31 візьмуть також участь у зїзді.

2. Видати „Ювилейний Альманах", який обняв би: історію школи, статистику, список директорів, професорів та учнів, їх спогади та ін.

3. Зладити пропамятну таблицю з іменами тих професорів та учнів, що полягли у визвольних змаганнях.

Щоб зібрати ввесь потрібний для цього матеріял, Комітет прохає всіх зацікавлених надіслати йому негайно свої адреси, відомі адреси товаришів, дані щодо місця і року народження, іспиту зрілости й теперішнього суспільного становища. При покійних треба ще окрім того подати дату і місце смерти, при військових ступінь.

Всі можливі джерела для альманаху, як: річні шкільні звідомлення, видання учнів, тексти поодиноких чи гуртків світлини зі шкільних часів, особисті спогади в рукописах або друковані та всякі інші матеріяли й письма просимо надсилати на адресу: Проф. Дяків Павло, Тернопіль, вул. Костюшка 7.

В Тернополі, дня 1. березня 1938.

ЗА КОМІТЕТ:

Проф. Брикович Іларій, проф. Дяків Павло, д-р Ладика Дмитро, м-р Боднар Марія, Чубатий Волод., м-р Куріца Василь, м-р Мурій Богдан.

—o—

З кіна.

КІНО КАСІНО: „ЕСПАНСЬКИЙ МЕТЕЛИК".

Фільма з часів найбільших успіхів Наполеона, коли він ішов війною на Еспанію. У цій фільмі велику ролю грає одна еспанська танцюристка та співачка, яка в містах занятих французькою армією вміє своїм чаром і хитрощами робити знайомости між французькими старшинами. Між ними є один, який припадає їй до вподоби більш, як інші, дуже добрий співак. Коли танцюристка вибирається з таємною військовою місією до Байонни, де Наполеон має зустрітись з еспанським королем Фердинандом, він іде за нею. По ідилічних сценах і пригодах мол. пари виявляється, що французький старшина — шпигун. Еспанія тратить свою незалежність. Щойно підчас повстання проти Франції „еспанський метелик" шукає нагоди помститися на ворогах. Головну ролю у фільмі має Жанета Мекдональд, що як звичайно співає гарно. Її партнер досі нам невідомий американський артист з добрим голосом. Фільма має багато воєнних сцен; не дуже передумана в інтризі, більше діє театральними ефектами і своєю довжиною.

КІНО „ПАЛЯС": „ОБОЖАНА".

Австрійська комедія з Мартою Еґерт у головній ролі. У цій ролі грає вона співачку, що зазнає великих успіхів. Одного дня вона знайомиться з гарним багатим землевласником і для нього, на його виразне домагання, покидає Відень і сцену, щоб насолоджуватися сімейною ідилією. Кілька місяців по шлюбі, коли вона зовсім щаслива, до маленького сусідного містечка приїжджає трупа віденських артистів, це колишні члени великого, збанкротованого театру, що втративши свою „зірку", розбився. Співачка, тепер дідичка, залишивши свого дома, їде на виставу своїх давніх товаришів і запрошує їх по виставі до себе. Вечеря кінчається пяною забавою з танцями. Коли чоловік співачки вертається несподівано до дому, дізнається — між подругами приходить до конфлікту. Співачка вертається на сцену, щоб відродити збіднілу трупу. Як усе це кінчається годі... ...ом, щоб вовк був ситий і коза ціла.

з фільми догадатися. Марта Егерт співає і грає як звичайно з душею. Поруч неї добре відомі віденські артисти, як Атиля Гербігер, Ганс Мозер та ін. Є у фільмі веселі сцени і добрі дотепи.

☦ Посмертні згадки.

Ярослав Демянчук, визначний український спортовець, член У. С. Т. „Пролом" у Станиславові, один із найкращих змагунів футбольної дружини та її провідник, помер у Станиславові 4. ц. м. по важкій операції. В Покійному втратили українські спортовці Станиславова одного з найкращих своїх товаришів, що своїм здисциплінованням та товариськістю давав якнайкращий приклад. Зокрема „Пролом" відчує болюче втрату найсовіснішого члена, робітника й діяча. В. И. П.!

ВІДГУКИ ДНЯ.

Фініш карнавалу.

Кожний спортовець знає те слово і знає, що воно означає. Фініш! Мета недалеко, ще трохи і кінець. Треба напружити всі сили і дати з себе максімум. Змучений бігун раптом оживає і починає фінішувати. Аж іскри зпід черевиків летять.

Такий менш-більш фініш уладило собі місто Лодзь, тільки не спортовий, а карнаваловий.

Про цей фініш написав досить стидливо І. К. Ц. хоч під дуже скромним наголовком.

А справа виглядала так:

Піст за плечима, а тут ніодної порядної забави. Самі нудні, безтемпераментні балі чи вечорниці. А місто Лодзь — це не якийсь зимнокровний Ліверпуль або Менчестер!

І знайшовся гурт людей, які вирішили дати забаву, але в повнім змислі того слова, забаву, про яку згадувалиб не тільки внуки, але й газети.

„Гурт людей" — це був батьківський кружок при одній зі шкіл, кружок не який небудь, а з ініціятивою, розмахом і фантазією.

Батьківський кружок став відразу балевим комітетом, а комітет рішив: „Це має бути фініш карнавалу!"

Треба признати, що рішення виповнив на сто відсотків, а запрошені гості виповнили на двіста відсотків шкільну салю.

Почалося від алькоголю і пісні „кохаймисє", перейшло потім на алькоголь і пісню „Не даймисє", а скінчилося на алькоголю і загальній гальопці при акомпаніяменті кастетів, ніг від столів, крісел і револьверів.

Скромний опис в І. К. Ц. не дає докладного образу того історичного шкільного балю. Всеж таки і звідтам можна дещо довідатись.

Отже спершу мале непорозуміння, яке можна було залагодити двома-трьома поличниками чи позаушниками. Потім чимраз більша ріжниця думок, яка вимагала крісла чи ноги від стола, в крайнім випадку бодай поліна. Вкінці явна і загальна незгода, яку можна було вирівняти тільки на подвірю при помочі білої й пальної зброї. Підчас баталії якийсь ворог всеподиних шкіл кинув гасло — здемолювати школу.

Розбавлені гості приняли це з ентузіязмом і лишивши на подвірю одного трупа та трьох тяжче поранених, рушили гурмою на ненависний бастіон освіти. Побили шиби, поломили лавки, потрощили таблиці і булиб може взялися й до самих мурів... Але приїхала кінна, піша і жіноча поліція, головний комендант поліції обняв верховодство і врешті-решт перервав карнаваловий фініш. Цілий батьківський комітет, аранжери і багато дансерів та дансерок опинилося за кратами, один учасник у трупарні, кілька в шпиталі, а кільканадцять у домовім лікуванні.

Всі ми знаємо творчу фантазію І. К. Ц. коли йде про українців. Не тільки в змісті, але й у наголовках. Уявляю собі скислі міни спеців від сензацій, коли прийшлося їм назвати і описати отой карнаваловий фініш — на жаль у Лодзі!

— Ех! — зітхали десь спеці, — чому то Лодзь, а не Львів і не якась там „Рідна Школа"!...

Вірю, що опис вийшов би далеко живіший, бо освітлений з ріжних боків: з історичного, етнографічного і політичного. А наголовок дав би більше як опис.

А так — кровава бійка і прикрий інцидент. Одним словом: фініш карнавалу.

Галактіон Чіпка.

Дописи.

ЛЬВІВЩИНА.

Кооперативна просфора в Бірках Янівських. Підльвівське село Бірки Янівські коло Брюхович в останньому часі, під проводом о. пароха Мировича з Янівськ зробило великий крок вперед у національно-культурному розвитку. В селі працюють: читальня „Просвіти", кружок Рідної Школи та кооператива „Згода". Дасть Бог, що незадовго бірчани матимуть ще й церкву, бо дотеперішня каплиця СС. Студиток за мала і далеко віддалена. Дня 20. лютого ц. р. відбулася в Бірках уперше спільна просфора, яку уладила кооператива „Згода". Було прилавних коло сто осіб, але через брак місця до стола засіло не більше як 60 осіб. Крім місцевих селян були на цій просфорі: о. парох Мирович, о. Ліщинський, капелян СС. Студиток, делегат РСУК зі Львова, місцева учителька та інші гості. Просфору поблагословив та сказав гарну промову про необхідність національної єдности о. Мирович. В часі прийняття на переміну з колядками та піснями були ще чотири промови. О. Ліщинський заохочував зібраних гуртуватися біля національних установ, особливо біля нашої Церкви. Промовець згадав і про виступ посла Войцеховського та закликав у відповідь на цю напасть на нашу Церкву ще тісніше обєднатись в ній під проводом Митрополита Андрея. Дуже гарну промову виголосив делегат РСУК п. Мигович, який розказав про почини англійської кооперації, про її зріст та у звязку з тим про завдання української кооперації, заохочував громадян ставати членами місцевої кооперативи та поширювати між собою ідею ощадности. Після сумки старші громадяни розійшлись, а молодь бавилась до ранку. На просфорі зібрано на Рідну Школу 4.50 зол.

Як відбулися вибори на війта в Яричеві Старому. По 3 роках комісаричних у волости Яричів Старий повітове старосто у Львові зарядило вибори в дні 1. III. ц. р. Коли українські та польські радні вложили вже кандидата на війта, предсідник виборчої комісії п. Маріян Рудніцький, місцевий учитель у Яричеві Старому, заявив, що крім остемпльованих коверт приготовив теж чисті білі картки, на яких виборці, тобто радні, будуть вписувати імена та прізвища кандидатів таки у виборчому льокалі. Проти цього зібрані виборці запротестували та заявили, що виборчий регулямін цього не передбачує, і просили пристосуватися точно до постанов регуляміну. Коли предсідник виборчого зібрання обстоював при своєму, зібрані виборці покинули виборчий льокаль, так, що вибори не відбулися.

ТОВМАЧ.

Зачинаймо від себе! Загальні Збори Т-ва „Українська Бесіда" в Товмачі відбулися 19. 2. Більша скількість присутніх та рівний тіл нарад дають запоруку, що вчинне дотепер товариство стане більш діяльне. Товариство під проводом дир. Тогана поробило вже заходи, щоб розпорошену інтелігенцію Товмача зорганізувати та зактивізувати при помочі товариських сходин і науково-популярних рефератів.

Повітова анкета Рідної Школи відбулася в Товмачі 27. 2. заходом Пов. Союзу Кр. „Р. Ш." у Станиславові. Заступлених було лише 5 кружків „Рідної Школи". Як бачимо, нема ще у нас такої свідомости, щоб ми розуміли, що на анкету Р. Ш. треба спеціяльно приїхати і тому чи не ліпше би було подібні анкети уладжувати в ярмаркові дні і навіть деякі важніші справи реферувати при нагоді анкет інших товариств. Щодо самого порядку нарад, то коли йде про слабші кружки, чи не доцільніше було би, щоб на одній анкеті не реферувати майже всієї статутової діяльности Рідної Школи, а обговорити одну чи дві справи. Справи, які вимагають частіших сходин членів, як напр. домашнє навчання, боротьба з неписьменністю, дитячі бібліотеки, організаційні справи, — ліпше би було реферувати по змозі на місцях ще восени; тоді також слід переводити люстрації, щоб кружки в зимі мали змогу всіма дорученими заннятися. Розуміється, що найкращі почини проводу Р. Ш. без підтримки місцевого свідомого громадянства, світської та духовної інтелігенції, вітого не поможуть. Обовязком всієї інтелігенції більше зацікавитися Рідною Школою. Годі дальше своє неробство в суспільній праці прикривати уроєними перешкодами! Вкінці думаємо, що для 1/3 кружків „Рідної Школи", приналежних до Пов. Союзу Кружків „Рідної Школи" у Станиславові, требаб організаційний осередок також формально перенести до Товмача, створюючи тут Пов. Союз Кружків „Рідної Школи". Тоді амбіція в місцевім проводі та головно ліпше знання місцевих відносин можуть лише додатньо вплинути на дальшу працю.

Повітова анкета крамарів відбулася в Товмачі 27. 2. Присутні майже всі крамарі з повіту. В пригодинному рефераті дир. Швалюк говорив про зірцеве уладження крамниць та про правильну працю крамаря. На внесок Посюка з Клубовець зложили присутні 7 зол. на українських інвалідів. Такі освідомлюючо-виховні анкети слід тільки повитати.

Може нарешті... Ювилейний Комітет для відсвяткування 70-ліття діяльности Т-ва „Просвіта" засновано в Товмачі 1. 3. У склад Комітету під головством д-ра Макуха увійшли представники всіх місцевих повітових організацій. Дещо палкіша виміна думок з приводу приняття до Комітету представників „Лугу" та „Каменяра" закінчилася компромісово. Може ... ті буде це у нас початком більшої толеранції до людей інших партійних переконань. Вслід за цим може зменшиться в нашому повіті й нерозважне політиканство, яке спричинило багато моральних і навіть матеріяльних шкід для нашого народу.

ПЕРЕМИШЛЬ.

Бібліотекарський курс. Добре зорганізована бібліотека в читальні, добрий бібліотекар, який знає кожну зацікавлюючу книжку, який знає, де ця книжка в шафі стоїть, який уміє підібрати до бібліотеки відповідну книжку та вміє нею заохотити читачів — це чинники, які надають тон праці в читальні. Зовсім сміло можна сказати, що який бібліотекар у читальні, таке і життя в ній та що бібліотека й бібліотекар надають сьогодні цілому селу. Тож виділ філії „Просвіти" в Перемишлі, маючи на увазі добрий розвій культ.-освітнього життя читалень у своїй філіяльній окрузі, організує кожного року бібліотекарський курс, на якому вишколюються нові замилувании до читання книжок та пропагатори такого читання. Минулого тижня відбувся третій з черги триденний бібліотекарський курс при участи 98 осіб. Поважна частина курсантів доходила до Перемишля, роблячи денно й по 20 км. Не жалували труду й прелеґенти. Вони старались у коротких зарисах поділитися своїм знанням з курсантами. Програма була доволі обширна: бібліотекознавство — п. Наталія Дорошенко-Савченко (управителька курсу), референтка Матірного Т-ва, історія — проф. д-р Охоцет Іван, диккція — проф. Хичій Остап і діловодство — п. Стасів Ольга. Курс покінчило 68 представників від 57 читалень та 19 представниць кружків Союзу Українок. Замкнення цього курсу відбулося в суботу 26. м. м. пізнім вечором у присутности представників виділу філії „Просвіти" та представниць виділу філії „Союзу Українок". Промовляли: п. Н. Дорошенко-Савченко п. Е. Затилова, голова філії „С. У." і д-р М. Хробак, голова філії „Просвіти". В імени учасників курсу зложила подяку за працю обом виділам та прелеґентам Ралько Ольга.

З викладової салі. Заходами Учительської Громади і філії Т-ва наукових викладів ім. П. Могили відбувся в неділю 20. м. м. в салі ОО. Василіян черговий виклад, що його виголосив при великому зацікавленні присутніх о. д-р Костельник про бачванських українців. З черговим викладом, який відбувся в тій самій салі 27. м. м. приїхав до Перемишля професор варшавського університету д-р Смаль-Стоцький, що говорив на тему: „Українська мова в Совітській Україні". Тема ця стягнула широкі кола громадянства та багато шкільної молоді.

ГОРОДОК.

Концерт колядок і щедрівок. Читальня „Просвіти“ Городок-середмістя влаштувала 15. лютого ц. р. концерт колядок і щедрівок, що відбувся у салі „Поміч“ в год. 5. попол. для дітвори та в 8. год. для старших. На програму першого цього роду концерту в Городку зложилися: 1) Видить Бог Людкевича у виконанні мішаного читальняного хору; 2) Промова о. Омеляна Квіва про українські колядки і щедрівки. Реферат був дуже цікавий, змістовний і добре виголошений — варто би його видати друком. 3) Нова радість стала Безкоровайного — хор. 4) Бог предвічний — декламація у виконанні Івании Калмуківної. 5) По всьому світі Степового. 6) Дар нині пребогатий Вахнянина. 7) Не плач Рахиле Кудрика — хор. Другу частину концерту почав виступ мандоліновоі оркестри, яка відограла вільха колядок укладу Ярославенка. Опісля хор відспівав кількох щедрівок: 1) А у нього хазяїна і 2) В полі, в полі Степового та 3) А в Єрусалимі, 4) Днесь поюще. Василь Шевчик виголосив декламацію: Різдво Уляни Кравченко. Концерт закінчено відспіванням національного гимну. Хорові точки випали зовсім добре. Концерт колядок — це другий з черги виступ читальняного хору, якого диригентом є п. Гриць Пачеха, підготова тривала довший час, добір програми та само виконання стояло на досить високому, як на Городок, рівні. Тому прикро вражав аранжерів брак зрозуміння серед частини городецького громадянства, що виявилося слабою фреквенцією і вслід за цим невеликим матеріяльним успіхом. На концерт справлено окремі декорації (зимовий краєвид), які малював артист-маляр Бобинський. Хор при читальні „Просвіти“ в середмісті Городка, правда, не дуже сильний чисельно; всеж таки завдяки праці диригента та зацікавлености своїх членів може він похвалитися гарним успіхом. Сподіємося, що громадянство Городка присвятить хорові більше зацікавлення та піддтримає його морально й матеріяльно.

Відійшов працівник. З днем 21. січня відійшов з Городка м-р Степан Бутурин, апліжант адв. К. Карачевського. За недовгий час свого перебування в Городку зєднав собі п. Бутурин і серед молодих і серед старших загальну симпатію і поважання. Як секретар читальні „Просвіти“ в Городку-середмісті проявляв дуже живу громадянську діяльність — його праці у великій мірі слід приписати оживлення її діяльности (зорганізування хору, вистав, приєднання більш півсотні членів і т. д.). При відході п. Бутурина з Городка не було ніяких прощальних сходин ні публичного признання його заслуг, тому цих кілька рядків нехай будуть йому признанням та подякою за працю між громадянством Городка.

БЕРЕЖАНИ.

В справі бережанської гімназії. Невідрадні відносини запанували в нашій державній гімназії під кермою теперішнього директора, який майже до 50-го року свого життя відбував службу в учительській семинарії і недавно дістав у свої руки керму гімназ. молоді. Нещасти хотіло, що добрав собі своїх помічників, які були з ним у його семинарії та прискорили її розвязання на рік скорше, як деінде. Справа виховання у нас захиталась від хвилини, коли вчителька гімнастики в коедукаційній школі зачала на подвірю робити вправи з дівчатами в гімнастичних строях. Розгардіяш виховний нині не дасться вже опанувати. Не менше сумний і науковий рівень гімназії, що обнизився до атмосфери учительських семинарій та вселюдної школи. Не наука є на першім місці, а політика. З політичних оглядів лучать наші окремі відділи з польськими і творять горопдальні класи в 50 і більше учениками. І то в класах четвертих, що становлять закруглення гімназійної праці нового типу і повинні бути якнайдокладніше ведені. Тимчасом серед такої гльоти учителі, особливо нові, навіть не знають своїх учеників при кінці шкільного року. Зміни в Кураторії не позволяють горі вглянути в це дидактично-методичне забагнення. Отже мусимо цією дорогою домагатися, щоб наших відділів не стягали з польськими, щоб не інтерпретували по свойому ідеї спільжиття й обосторонньої нормалізації та щоб Кураторія дала для наших відділів окремого педагогічного інструктора, бо теперішний директор ні нашої культури ні нашої мови не знає. До того ж він як суспільний повітовий діяч навіть не має часу, щоб занятись якслід вихованням польської молоді та не допустити до таких забриків, які мали недавно місце (биття шиб професорам, писання анонімових листів з погрозами і т. д.)

СТАНИСЛАВІВ.

Вечір народньої ноші. Мин. неділі влаштував кружок „Р. Ш.“ ім. М. Шашкевича „Вечір народньої ноші“ в якому взяло участь багато селянок в оригінальних строях. З інтелігенції було кілька пань. Вечір був получений з народньою забавою, що протягнулась до пізньої ночі.

Концерт Лисенка. В неділю 6. н. м. влаштовують: Муз. Інститут ім. М. Лисенка, „Станиславівський Боян“ і муж. хор „Думка“ великий концерт у честь Миколи Лисенка з приводу 25-ліття смерти нашого найбільшого композитора. Участь у концерті, крім організаторів, беруть: д-р С. Людкевич (промова), М. Голинський (тенор) і Зарицька (сопран). Зацікавлення концертом велике.

З життя гімназійної молоді. Драм. секція при муж. державній гімназії з українською мовою навчання приготовляє драму Старицького „Маруся Богуславка“. У виставі беруть участь теж учениці гімназії Р. Ш. Режисерію вистави обняла п. Баринчева, що дає запоруку дбайливої підготови. Вистава відбудеться в суботу 12. ц. м. в салі „Сокола“.

З життя філії Т-ва „Просвіта“. Як попередніми роками, так і цього року відбудеться конкурс аматорських драматичних читальняних гуртків за першенство у станиславівській просвітянській окрузі. Перший день І. рунди тих III. з черги змагань відбудеться 6. ц. м. в салі „Сокола“. Участь беруть: 1) гурток з Черніїва, що відіграє драму на 1 дію Н. Косовського „Ой три шляхи широкі“; 2) гурток Княгинина-Бельведеру (Станиславів) з пєсою М. Васькова „Де Бога нема“; 3) гурток з Угорник з драмою на одну дію Тогобочного „Борці за мрії“; 4) гурток з Підпечар теж драмою „Борці за мрії“; 5) гурток з Крехівців з драмою в двох діях С. Чугайстера „На широких степах України“. Сподіємося, що громадянство в ювилейному році „Просвіти“ візьме масову участь у конкурсі, причиняючись таким чином до його морального й матеріяльного успіху.

Б. Л.

Спорт.

РЕЧИНЦІ ЗМАГАНЬ ЗА ПЕРШЕНСТВО ОКРУЖНОЇ ЛІГИ.

Весняна рунда мистецьких розгривок 1938 р. зачинається 3. квітня і кінчиться 19. червня.

Квітень.

3. Корона — Україна; Чувай — Польонія; Чорні — РКС; Огнісько — Гасмонея; Погонь (Стрий) — Лехія; Юнак — II. Сокіл; Ресовія — Погонь І Б.

10. Україна — Ресовія; Чорні — Чувай; Погонь І Б. — Юнак; Гасмонея — Лехія; Польонія — Огнісько; Р. К. С. — II. Сокіл; Погонь (Стрий) — Корона.

17. Гасмонея — Чорні.

18. Юнак — Корона.

24. Р. К. С. — Україна; Гасмонея — Погонь (Стрий); Лехія — Польонія; Огнісько — Юнак; Чувай — Ресовія; Корона — Погонь І Б; II. Сокіл — Чорні.

Травень.

1. Лехія — Україна; II. Сокіл — Гасмонея; Чорні — Погонь І Б; Погонь (Стрий) — Чувай; Огнісько — РКС; Польонія — Корона; Юнак — Ресовія.

8. Україна — Огнісько; Польонія — Юнак; РКС — Гасмонея; Ресовія — Лехія; Чорні — Корона; Погонь І Б — Чувай; II. Сокіл — Погонь (Стрий).

15. Україна — Польонія; Гасмонея — Ресовія; Юнак — Чорні; II. Сокіл — Лехія; Корона — Чувай; Р. К. С. — Погонь І Б; Огнісько — Погонь (Стрий).

22. Україна — Чорні; Гасмонея — Польонія; Чувай — Юнак; Лехія — РКС; Ресовія — Погонь (Стрий); Погонь І Б — II. Сокіл; Корона — Огнісько.

26. Україна — Гасмонея; Чорні — Польонія; РКС — Корона; II. Сокіл — Чувай; Погонь (Стрий) — Юнак; Огнісько — Ресовія; Лехія — Погонь І Б.

29. Чувай — Україна; Погонь І Б — Польонія; Гасмонея — Юнак; Корона — Лехія; Огнісько — II. Сокіл; Погонь (Стрий) — РКС; Ресовія — Чорні.

Червень

2. Погонь І Б — Україна.

5. Україна — II. Сокіл; РКС — Чувай; Лехія — Огнісько; Ресовія — Польонія; Погонь І Б—Погонь (Стрий).

12. Чувай — Огнісько; РКС — Польонія; Погонь (Стрий) — Чорні; Юнак — Лехія; II. Сокіл — Ресовія; Гасмонея — Корона.

16. Погонь (Стрий) — Україна; Польонія — II Сокіл; Гасмонея — Погонь І Б; Чорні — Огнісько; Лехія—Чувай; Корона — Ресовія; РКС — Юнак.

19. Україна — Юнак; Погонь (Стрий) — Польонія; Чорні — Лехія; Гасмонея — Чувай; Корона — II Сокіл; Погонь І Б — Огнісько; Ресовія — РКС

—o—

На допомогу студентству.

ВИКАЗ ДАЛЬШИХ ЖЕРТВ.

Одноразові датки:

По 50 зол.: Народня Торговля, Львів; о. Юрій Кікта, (збірка), Ярослав; Т-во „Молода Громада“, Тернопіль. **По 25 зол.:** Взаїмна Поміч Українського Учительства, Львів. **По 20 зол.:** Самопоміч, кооп. службовиків Р. С. У. К., Мих. Сенин, Розворяни. **По 10 зол.:** Сільський Господар, Львів; о. Василь Лончина, Львів; о. Курчаба Іван, Побужани; о. проф. Ст. Рудь, Львів; чит. „Просвіти“ Городок-місто; Вп. Слюсаренко, Прага; о. Ярослав Матвіїв, Хирів; кооператива в Городищі Великім; П. С. К. в Ярославі; Марія Пацейківна, Львів (січень і лютий); д-р Тарас Білинський, Збараж. **По 7 зол.:** М. і М. Осідачі, Балигород; о. Клепарчук (збірка) Черниця. **По 5 зол.:** Вп. Галайти, Львів; о. Антін Павлюк, Ростока Велика; о. мітр. Ол. Бачик, Львів; д-р Б. Дольницький, Рожнятів; К. Панейко, Львів; гр.-кат. парох. уряд Загіре; Тома Водяний, Яворів; Гординська Михайлина, Яворів; о. Іван Халайда, Хмільник; гр.-кат. парох. уряд Грязова; І. К. Варивода; дир. Василь і М. Яцулячки, Синевідсько Вижне; чит. „Просвіти“ Жуків; Ом. Крохмальницький, Борислав. Духовенство ходорівського деканату по 5 зол.: о. Василь Сайкевич, Васючин; о. Вол. Миндюк, Григорів; о. Богдан Нуд, Загірочко; о. Богдан Литвин, Загірці; о. Степан Юзич, Княгиничі; о. Микола Ровіцький, Липівка; о. Микола Дереш, Молодинче; о. Микола Мельничук, Молотів; о. Ярослав Глинський, Новосілки; о. Ом. Кревич, Отиневичі; о. Евген Тарнавський, Піддністряни; о. Йосиф Саульський, Помонята; о. Евстахій Радкевич, Сугрів; о. Яків Долгий, Ходорів. **По 3 зол.:** Ростислав Гошовський, Воля Матківська; чит. „Просвіти“, Станиславів; о. Кость Стисловський, Ріпна Руська; Спілка Ощадностева, Глубічок; Іван Горук, Львів. **По 2.50 зол.:** о. д-р М. Сопуляк, Ставнова Нижна; о. Евген Тимчишин (коляда), Войславичі. **По 2 зол.:** дир. О. Заблоцький, Глиняни; м-р М. Пхурко, Глиняни; інж. Т. Ріпецький і м-р В. Климко, Глиняни; І. Довгенкова, Губа; о. Ю. Севстун, Гуще; Р. Равлюк, Балигород; Марія Тиміна, Жабє; І. Вовчко, Кульчиці; Дм. Сиротинський, Жидачів; Т. З. Стрий; І. Дадик, Чортків; о. Тит Доманський, Поточища; Олеся і Микола Рибучки, Сущани; д-р Ст. Біленський, Збараж; о. В. Боліновський, Збараж; дир. Й. Требач, Збараж; Фарановська, Збараж; м-р Р. Білинський, Збараж. **По 1.50 зол.:** Евген Білинський, Збараж; О. Паращукова, Збараж. **По 1 зол.:** О. Кудрякова, Балигород; проф. Іван Білик, Угнів; О. Морозяк, Жабє; Дм. Бурбан, Тернопіль; Ільницький Ярослав, Львів; Іван Яремин, Козина. Зі Збаража по 1 зол.: В. Черкаський; П. Венкевич; дир. Краснопера; проф. Королюк; дир. М. Борис; М. Верещак; Середа; М. Севкова. **По 50 сот.:** Луканюк Онуфрій, Ростовів; проф. Бабій, Збараж; М. Береза, Збараж; Данилевич, Збараж.

Ріжні:

Яків Яворівський, Саранчуки (збірка в церкві) 23 зол.; о. Т. Прийма (збірка) 13.10 зол.; Іван Дувак, Филядельфія 4.14 зол.; середньошкільна молодь Самбір 30.62 зол.; о. Юрик (збірка), Кисличка 15.43 зол.; учениці Р. Ш. в Яворові 9 зол.; о. Маріян Цурковський (з тацы), Лани 26.50 зол.; о. Свистак Ярослав (з таци), Королева 16 зол.; о. Ом. Івасик (з акафісту), Ходорів 23 зол.; о. Л. Біланський (збірка) Карлів 11 зол.; о. Юрій Колтунюк (збірка) Жуків 8 зол.; гр.-кат. парох. уряд Мавкіш Новий (збірка) 6 зол.; церква в Кульчицях (збірка) 17 зол.; Вп. Вачинич, Кульчиці 2.75 зол.; Бойко Микола 0.20 зол.; гр.-кат. парох. уряд Вислоти 11.60 зол.; кружок Р. Ш. в Любіні Малім 3.55 зол.; „Нова Хата“ (переплата датків), Львів 13.50 зол.

Щомісячні датки:

Кооп. „Будучність“, Тернопіль 20 зол.; „Вже було“ Львів 10 зол.; члени У. П. Р. по 5 зол.: д-р Баран Степан; д-р Біляк Степан; Болюх Василь; Баландович Дмитро; д-р Витвицький Степан; Заклинський Кузьмович Володимир; Мудрий Василь; Пеленський Зиновій; д-р Перфецький Роман; Тершаковець Гриць; д-р Тронь Корнило; Целевич Володимир; д-р Горбачевський Антін; Децикевич Володимир; Лучакий Лев; Павликовський Юліян.

Загальна сума всіх датків **885.10 зол.**

Всім П. Т. Жертводавцям складаю щиру подяку.

Рівночасно вияснюю, що деяких жертв вислані в днях від 15. листопада до 6. грудня м. р. на адресу Краєвого Комітету Допомоги Студентству, не дійшло з причин від мене незалежних.

ЗА АКАДЕМІЧНЕ ДУШПАСТИРСТВО

о. д-р Іван Гриньох, Львів, пл. св. Юра

—o—

Нові книжки і журнали.

UKRAINIAN YOUTH. Official Organ of the Ukrainian Catholic Youth League. Vol. V. Nr. 2 February 1938. Jersey City.

Театри.

Великий Театр:

Неділя 6. III. год. 12. впол. „Яся і Франек“, казка для дітей; год. 3.30 попол. „Пан Йовіяльський“; год. 7.30 веч. „Сіоі“.

Понеділок 7. III. год. 7.30 „Сіоі“.

Театр Ріжнородностей:

Неділя 6. III. год. 3.30 попол. „Дама з корт“; год. 7.30 „В перфумерії“.

Понеділок 7. III. год. 7.30 „Незвичайна подорож“.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

ДРОГОБИЧ:

6. III. Лісова пісня.

З Дрогобича і з повіту їде театр у Стрия, Сколього, Болехова, Долини, Калуша і Станиславова.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ХОДОРІВ.

6. III. Мазепа.

Театр готує до вистави оперу Лисенка „Утоплена“.

КІНА.

АПОЛЬО: „Бур. Я" екзот. фільма.
АТЛЯНТИК: „Царський кур'єр" на основі Жіль Верна.
БАЛТИК: „Наступ на світанку".
ВАНДА: „Шаржа легкої бригади", „10 днів вдвижною".
ГРАЖИНА: „Фройляйн Доктор"; „Я була шпіоном".
ЕВРОПА: „Я винувата"
КАСІНО: „Еспанський метелик" (Дж. Мекдональд).
КОПЕРНИК: „Останнє ім'я засудженого".
МАРУСЕНЬКА: „Без свідків"; „Звірі дикого Заходу".
МЕТРО: „Гільтайська трійка".
МІРАЖ: „Невдачник" (Ал. Димша).
МУЗА: „Пропавший овид"; „Кішень пані Чені".
ПАКС: „Прокажена", „Ординат Міхоровський".
ПАЛЯС: „Обожана" з Мартою Егерт.
РАЙ: „Шлях до Ріо".
РІЯЛЬТО: „Дівчина з Парижа".
СВІТ: „Аллагів город", „Лет очайдуха".
СТИЛЕВЕ: „Історія одної ночі" і ревія.
ТОН: „Останній поїзд до зруйнованого міста" і „Гра життя".
УТІХА: „Артко поліцмайстер" і ревія.
ХИМЕРА: „Шерльок Гольмс і д-р Ватсон".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(вл. Марійська 5).
„Острів Ява".

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовід" (Пасаж Гавсмана ч. 7):
„Швайцарія".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 6. березня 1938.

8.00 Сигнал часу; 8.15 Для села: Хл. Газетка. Музика з пл.; Що чувати 8.30 Хл. скрипька; 8.40 Россіні: „Облога Коринту" пл.; 8.50 Які телята вибирати на плекання, після богослуження коло год. 10.30 Суїти з пл.; 11.25 Сандеччина у пісні; 12.03 Симф. поранок; 13.00 Ост. театр. прем'єри; 13.10 Два походи, фрагмент із пов. А.Мілера; 13.20 Музика. Симф. орх., сопран; 14.45 Для села: 15.00 Промова віцемін. Квятковського на інавгурації Госп. Ради; 15.20 Музика з пл.; 15.40 Для дітей: Подорож слимака й метелика довкола світа. Музика з пл.; 16.00 Пісні підданя; 16.40 Авиація та життя; 17.00 Світовий концерт із Австралії: симф. орх., хори, солісти; 17.30 Підвечірок при мікрофоні, орх., сол., гармоніка; 19.25 Пан Онуфрій робить хрестини; 20.00 „Джез-компанія" розр. концерт; 20.35 Спорт; 22.00 Найгарніші пісні Монюшка, ... музика; 22.20 Скр. рецітель Роб. Сотенса з супр. форт.; 22.50 Репортаж з віллу поляків у Берліні, Останні вістки; 23.00—23.30 Танк. музика з пл.

Понеділок, 7. березня 1938.

6.15—8.00 Ранішня авд.; 11.15 Для шкіл: „У країні цвітучої вишні" з ян. кушкою; 11.40 Кошикарська праця; 12.03 Полуднева авдиція; 13.45 Хвилина Лисова, пл.; 14.00 Пісні у супр. форт.; 14.20 Розр. концерт із пл.; 14.55 Біржа; 15.00 Трохи пісні, трохи слова; 15.20 Біжучі вістки з міста та провінції; 15.30 Господарські вістки; 15.45 З піснею по краю; 16.15 Орх. концерт; 16.50 19.50 Актуальна гутірка; 17.00 Новочасна золота валюта; 17.15 Пісні та скрипк. твори. Рецітал меццосопр., у супр. форт.; 17.50 18.50 Спорт; 18.10 **Осередки селянської гоподарки у Ст. Галичині**; 18.20 Славні артисти, пл.; 18.35 Про добру людину; 18.55 Програма на завтра; 19.00 Вечірня авд.; 19.30 Спір за пром. думку; 20.00 Розр. концерт. вок. квартет, два форт., орх.; у перерві коло год. 20.45 Веч. дневник. Акт. гутірка; 21.40 Поет новини; 22.00 Симф. концерт, орх., форт.; 22.50 Ост. вістки; 23.00—23.30 Танк. музика з пл.

Вівторок, 8. березня 1938

6.15—8.00 Ранішня авд.; 11.15 Для шкіл: „Осінню на керманні"; 11.40 Респіґі: „Пінії" суїта пл. 12.03 Полуднева авд.; 13.45 Балада в музиці, пл.; 14.30 Легка музика з пл.; 14.55 Біржа; 15.00 Фрагм. з пов. І. Лямa „Коронар у Галичині". Музика з пл.; 15.25 Біжучі вістки з міста та провінції; 15.30 Госп. вістки; 15.45 Цікаві речі в 5 частинах св'та; 16.00 Фін.-госп. актуалії; 16.15 Фантазії на теми вязанок п'сень; 16.50 19.50 20.55 Актуальна гутірка; 17.00 Польський острів у Римі; 17.15 Віол. рецітал Мор. Маршала; 17.50 Із психольоґії домашнього пса; 18.00 18.50 Спорт; **18.10 Українська народня ноша, в українській мові виг. Степанія Чижович**; 18.30 Шубертові пісні в супр. форт.; 18.40 Львівський кельнер герой; 18.55 Програма на завтра; 19.00 Безсмертні книжки: „Пробі Монтана". 19.30 Кілька нових п'сень у супр. форт.; 20.00 „Щось для кожного" розр. концерт, сальон. тріо, вок. дует, цитра, форт.; 20.45 Веч. дневник; 21.00 Симф. концерт. 22.00 Танк. музика, орх., рефрени; 22.50 Ост. вістки; 23.00—23.30 Концерт бажань.

Середа, 9. березня 1938.

6.15—8.00 Ранішня авдиція; 11.15 Для шкіл: З пригод лісових людей. Музика з пл.; 11.40 Бетовен: В'ол. соната ц-дур оп. 102, ч. 1, пл., 12.03 Полуднева авд. 13.45 Інформ. газетка в українській мові; 13.55 Великі марші, пл.; 14.30 Легка музика з пл.; у перерві в год. 14.40 Умовини конкурсу ККО, 14.55 Біржа; 15.00 Фрагм. із пов. Ів. Ляма: „Коронар у Галичині". Музика з пл.: 15.20 Біжучі вістки з міста та провінції; 15.30 Господарські вістки; 15.45 „На що полює жовтий, дикий дінґо" гутірка для старших дітей, 16.00 Вмієш говорити: 16.15 Концерт мандоліністів, спів; 16.50 19.50 20.55 Актуальна гут'рка: 17.00 „Двацятьліття червоної армії"; 17.15 В. Мєсіпевський: Смичковий квартет ес-дур: 17.50 Пасерство; 18.00 18.50 Спорт; 18.10 Краї та пісні, попурі з пл.; 18.20 „Хрести на бігунні"; 18.55 Програма на завтра; 19.00 Образок з пов. Ґеляничa: „Заверюха"; 19.20 Жартівливі пісні, хор; 19.35 Самотиня молодости, гутірка Старого Доктора; 20.00 „Із 1001-ої оперетки" розр. концерт. сопран, тенор, форт.; у перерві в год. 20.20 Куток гумору; 20.45 Веч. дневник; 21.00 Шопенівський концерт; 21.45 Чвертьгодина поезії; 22.00 Популярний концерт; 22.50 Ост. вістки; 23.00—23.30 Легка музика з пл.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 6. березня 1938.

БЕРЛІН 19.30 20.00 21.00 „Фавст" оп. Ґуноа; ВІЛГОРОД 18.45 19.00 Концерт хору. 20.00 Співочий рес'таль, 20.30 21.00 Нар. пісні; БРЕСЛЯВ 20.10 21.00 „Цирульник із Багдаду" оп. Корнеліюса; БУДАПЕШТ 12.30 Оп. орх., 18.00 Форт. твори Ліста, 18.55 19.00 Циг. музика; БУДАПЕШТ II 15.00 18.00 19.00 „Гофманові казки" оп. Офенбаха; ВІДЕНЬ 11.45 12.00 Симф. концерт, 15.40 Тр'о д-моль Шумана. 19.35 Беті ван Бош сопран. 20.00 21.00 Розвр. музика; КОШИЦІ 18.00 Словацькі та підкарпаторуські образки із літератури XIX. ст.; МІЛЯНО 15.00 18.00 19.00 „Норимберські співці" оп. Ваґнера; ПРАГА 20.05 21.00 Симф. концерт; РАДІО ПАРІ 20.00 Спецка. 21.15 Пісні. 21.30 22.00 23.00 „Дон Цезар де Базан" ком. оп. Масенета; РИМ 17.00 18.00 Симф. концерт. 22.10 Концерт хору Базиліки; ШТУТҐАРТ 19.15 21.00 „Овалиа" оп. Льорцінґа: ШТРАСБУРҐ 21.30 22.00 23.00 24.00 „Пісня кохання" муз. ком. Шуберта; СОФІЯ 19.30 Спів; ФРАНКФУРТ 20.00 21.00 22.00 „Мона Ліза" оп. Шілінґса.

Понеділок, 7. березня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 20.00 Дута орх.; ВІЛГОРОД 19.45 Нар. пісні, 20.00 21.00 22.00 Опера; БУДАПЕШТ 12.05 12.30 Вок. концерт, 17.00 Флет, арфа, 18.15 Циг. музика, 20.10 21.00 22.00 Фільг. концерт; ВІДЕНЬ 19.35 20.00 Симф. концерт. 21.40 Цнофорт. музика; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 21.15 Форт., 22.30 Соната на скр. і форт. Дасовска; КОШИЦІ 14.00 18.45 Вістки; МІЛЯНО 17.15 Серпа, 21.00 Вок.-інстр. концерт, 22.10 Арфа; РАДІО ПАРІ 21.15 Пісні. 21.30 22.00 23.00 24.00 Опера; РИМ 20.30 Розр. музика. 21.00 Вок.-інстр. концерт; СТОКГОЛЬМ 17.05 Фін. форт. музика, 22.00 „Зіґфрид" оп. Ваґнера.

Вівторок, 8. березня 1938.

БЕРЛІН 19.10 Розр. музика, 20.00 21.00 Вес. вечір; ВІЛГОРОД 20.00 Спів; БУДАПЕШТ 17.30 18.00 Нар. пісні. 19.00 Орх., 22.30 Симфонія г-дур Шуберта; ВІДЕНЬ 15.15 Далмн італ. і фр. музика, 21.30 Симф. концерт, 22.20 Танк. музика; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.00 Альт. баріт., КОШИЦІ 19.30 Пластуни про Масарика; Е. Волощук: Рентґенове проміння на службі людини; МІЛЯНО 17.15 В'юл. фортепіян; 21.00 22.00 Симф. концерт; ПРАГА 15.15 Китиця нар. пісень, 16.10 Орх., 17.30 Соната е-моль Бузоні на скр. і форт., 18.10 Давня нім. музика; ПАРІ ПТТ 21.30 22.00 23.00 „Школа чоловіків" ком. оп. Бонделія; РАДІО ПАРІ 21.15 Камер. музика; РИМ 17.15 Солісти, 21.00 22.00 23.00 „Лукія з Ляммермуру" оп. Доніцетія.

Середа, 9. березня 1938

БЕРЛІН 20.00 Симф. концерт, 21.30 „Ля ботега фантастіка" балет Россіні; ВІЛГОРОД 20.00 Спів. рецітаkь, 20.30 21.00 Гумор, 21.30 Нар. пісні; БРЮСЕЛЯ ФР 21.00 22.00 „В'кторія та її гузар" оп. Абрагама; БУДАПЕШТ 13.30 20.00 Циг. музика, 21.25 Оп. орх.; ВІДЕНЬ 17.25 Спів, 17.50 18.00 Форт., 18.30 Вас. авд., 18.55 19.00 20.00 21.00 22.00 Вечір опер; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.20 Скрипка, 20.15 Липарські мельодії, 22.30 „Фантазія-віштіко" на кляр. і форт. Шумана; КОШИЦІ 14.00 18.45 Вістки; ЛЬОНДОН РЕДЖ 21.00 Музика півд. моря — гавайські пісні й танки; МІЛЯНО 21.00 22.00 23.00 „Ля жонглер де Нотр Дам" оп. Масенета; ПРАГА 15.15 Пісні, 19.25 Легка музика та веселі пісеньки; РАДІО ПАРІ 21.30 Пісні, 21.45 Скрипка, 22.00 23.00 Ґалевий концерт; РИМ 17.15 Солісти, 19.40 Розр. музика, 21.00 Комедія, 21.35 Форт., СОФІЯ 19.15 20.00 21.00 „Евген Онєгін" оп. Чайковського.

Подяка.

18. лютого п. р. відійшов до вічности наш Найдорожчий Брат і Вуйко, сеніор нашої родини, бл. п. Д-Р ВОЛОДИМИР ШАРАНЕВИЧ, адвокат у Лютовиськах.

У нашому глибокому жалю почуваємося до обов'язку зложити щиру подяку:

ВПанам: М-рові Степанові Мешковському і М-рові Антонові Герокові за дбайливу опіку в часі недуги, опісля за всі труди звязані з улаштуванням похорону.

ВПанам д-рові Осипові Мешківському і д-рові Фабіянові Шляхові за віддану лікарську поміч. Впр. отцям духовним: деканові Теодорові Хомкові з Лютовиськ, о. Василеві Троцинкому зі Смільника і о. Софронові Колії з Михнівця за проводи на місце вічного спочинку і прощальні слова над домовиною. Усім Товариствам і Громадянам Лютовиськ, що численною участю звеличали похоронний обряд, усім свояцтам, приятелям і знайомим, що словами співчуття старалися зменшити наш глибокий біль.

Константин Шараневич і Сальомея з Шараневичів з родиною.

БІРЖА.

Львів 5 березня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельґи бельг. 89·77 89·30. Доляри американські 5.26·50, 524·00 Доляри канад. 5·26·00—5·23·50. Фльорени гол. 295·74—294·00. Франки фр. 17·31—17·01, Франки швайцарські 122·65—121·85. Фунти англ. 26·55—26·37, Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч. 17·30—16·50 Кор. дан. 118·40—117·55 Кор. норв. 133·18—132·20, Корони шв. 136·89—135·60, Ліри італ. 21·90—21·00. Марки фінляндк. 11·74—11·30, Марки нім. 104·00 — 98·00 Шилінґи австр. 99·00—94·00, Тель Авів 26·20—25·95. Марки нім. срібні 119·00 — 113·0

Акції.

Банк Польський 112·00 Цукор 36·30 Вугіль 31·75, 31·50, Ліліпоп 63·00. Можеїв 14·25, Островець 57·00, Стараховиці 40·00, 39·25, Габербуш 45·25.

Папери

4 і пів проц. внутр. 66·25, 66·00, 3 інв. 1 ем. 84·38 серія 93·75, 3 пох. інв. II ем. 83·50, серія конс. 5 конверс. 69·75 прем. дол. 42·50, 3 консол 67·0

Тенденція сильніша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 5. березня 1938 р.

1 кг. масла десер. бльок без оп. 3·45 зол.
1 кг. масла бочков. вид. з опак. 3·30 зол.
молоко 18—19 сот
(яйця копа) 3·20 зол.

Тенденція на масло й молоко вдержана, на яйця знижкова.

ОПОВІСТКИ.

Загальні Збори Т-ва Укр. Студ. Мед. і Фарм. „Медична Громада" у Львові в'збудуться в неділю дня 13. III. 1938 р. в год. 16. в XIV салі Старого університету при вул. Миколая ч. 1 зі звичайним порядком нарад. За Виділ: Б. Олесницький, голова; Я. Балицький, секретар. 542

Повітовий Союз Кружків „Рідної Школи" в Чорткові повідомляє, що з днем 15. березня п. р. отвирає в Чорткові двомісячний курс для провідниць дитячих садків, який триватиме до 15-го травня. Оплата за цілий курс 15 зол., які треба зложити до віинця курсу. Зголошення слати на адресу: ПСК. „Р. Ш." в Чорткові на руки д-ра Михайла Рослака, адвоката в Чорткові. 500 3-4

Замість вінка на могилу Михайла Дідика, толишнього старшини У. Г. А. зложила в адміністрації „Діла" на **Інвалідів** зол. 10 Анна Павлусевич. Коломия.

Вже надійшов Вже надійшов

НОВИЙ ТРАНСПОРТ ВОВНИ

на весняний сезон

Галицький Маґазин Новин

Галицька 15.

УВАГА! Повідомляємо, що **„Дешеві білі дні"** ми продовжили ще тільки до 10. цм. з дальшою, великою знижкою цін.

Л. В. II/1 — 650/38

Оповіщення.

Міська Управа в корол. стол. м. Львові подає до загального відома, що преліммінар буджету Громади м. Львова на рік 1938/39 є виложений до перегляду в бюрі Відділу II/1 Міської Управи (ратуш. II. п. двері ч. 267) на протязі 1 тижня, а саме від 6. березня до 12. березня 1938 р. включно, в годинах від 9-ої до 13-тої.

Інтересованим платникам комунальних даний прислуговує право перегляду в повищому речинці буджетового преліммінара та вношення закидів і застережень в дальшім речинці 1-тижня себто до дня 19. березня 1938 р. включно.

Міська Управа в корол. стол. м. Львові.

У Львові, 5. березня 1938 р.

Президент міста: **Д-р Станислав Островський** в. р.

Чарнецького 6. На Гродзіцких 4 (ринок — трамвай ч. 4)

Фриз. Макольондра

Фриз. Макольондра

Перепродаж ... Банку і Товар. Купців

Загальні Збори „Нового Села".

2. березня ц. р. відбулися чергові Загальні Збори Української Селянської Видавничої Кооперативи „Нове Село" у Львові. Наради мали поважний та річевий характер. Загальні Збори одобрили всі останні зміни, які зайшли у Видавництві. Зокрема суджено Інж. В. Воробця за те, що розсіває неправдиві вістки, мовляв останні зміни у Видавництві мали політичний підклад. Редакція часопису „Нове Село" зложила заяву, що часопис і далі не буде залежати від ніякої партії ані групи, а буде дбати про піднесення культури українського села. Загальні Збори вибрали нову Управу і Надзірну Раду під проводом селянина Івана Ковалишина 30 голосами проти 4.
543 1-1

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ „РОЮ" відбудуться 8. III. 1938 (вівторок) в домівці „Рою". Початок в год. 10.

Навіть мурин біліє, вживаючи цього мила!

Мила Zbinoll води господарські мильярні

ВАШЕ ОЧКО

ГАЛИЦЬКА 1. РІГ РИНКУ

КІР

Львів, Уейського 6
Тел. 280-88.
Станиславів, 3-го Мая 4.
ПЛЯНИ
КОШТОРИСИ
БУДОВИ

Огородові дротяні СІТКИ

найдешевше і найсолідніше доставляє фабрика

„СІТКОЦЕНТР"

Львів, Красіцьких 18. Тел. 246-75.

ФОРТЕПІЯНИ, ПІЯНІНА

світової марки

Б. СОММЕРФЕЛЬД

Експорт: до Англії, (Steinway & Sons-Londyn) Америки, Франції, Голяндії, Палестини, Швеції, Цейльону і т. д.

виключне заступництво

С. Новацький

Львів, вул. Пілсудського ч. 17.

ПОВІДОМЛЯЄМО,
що п. МАРУСЯ ГАНУШЕВСЬКА
вернулася з Варшави і веде
Кравецьку робітню жіночих і дитячих одягів
(плащі, костюми, сукні)
у ЛЬВОВІ, вул. МАРКА 20, II. п.
УПРАВА ФАХОВОЇ ГІМНАЗІЇ
СС. Василіянок.

Інж. Юрій Лясецький

держ. уповажнений інженір будови
Львів, Мучна 46, тел. 270-27
виконує усі праці з обсягу будівництва та промислової і житлової архітектури.
2—19

Знає тепер цілий світ
Ту рецепту люкри,
Що говорить: Їджте всі
Овочі і цукри.
Без вагання і без тайн
До склепу подайся
Фірми Зигмунт Гляттштайн
Львів, Сикстуська 20,
в домі „Народньої Гостинниці"

Купуйте тільки знаної доброти
ГОЛЮБСЬКІ ДЕЛІКАТЕСОВІ СИРКИ
ЕМЕНТАЛЬСЬКІ лагідні в смаку,
ТИЛЬЖИЦЬКІ пікантні в смаку,
КМИНКОВІ служать доброму травленню
САРДЕЛЕВІ побуджують апетит
з назвою „РОТР", бо це товар поживний і дешевий. Вистерігайтесь фальсифікатів. Домагайтеся всюди, замовляйте у фірмі „ROTR", Golub, Pomorze.

Український Текстильний Склад
„Manufactura" Львів, Капітульна Площа 3.

Подаємо до відома наших Вельмишановних Клієнтів, що найновіші весняні матеріяли на мужеські та жіночі одяги маємо вже на складі. Радо тем служимо інформаціями про моду кольорів матерій, виробів та десенів. 1-15

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕХНІЧНО-ГОСПОДАРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ

приймає безперервно впис студентів та курсантів на:

1. ВИСОКОШКІЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНО-КООПЕРАТИВНИЙ ВІДДІЛ. 4 роки. Дає всебічну фахову освіту, необхідну для праці в кооперативних і громадських установах та приватних підприємствах.
2. ВИСОКА ШКОЛА ПОЛІТИЧНИХ НАУК, 3 роки. Підготовляє до громадської, політичної та журналістичної діяльности.
3. ВИСОКІ КУРСИ ГРОМАДСЬКОЇ АГРОНОМІЇ. 1 рік. Докладно знайомить про форми і методи переведення громадсько-агрономічної праці серед українського населення.
4. ТЕХНІКУМ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТИ. 2 роки. Дає фахові знання з ріжних галузей промисловости, що працює на сирові...
5. ВИЩІ КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА. Півтора року. Систематично знайомлюють про минуле і сучасне України та українського народу, його культурні скарби і підстави матеріяльного добробуту.
6. КУРСИ БУХГАЛЬТЕРІЇ. 1 рік. Підготовляють книговодів для праці в установах і підприємствах.
7. КУРСИ МОВ: англійської, німецької та французької. Уможливлюють опанувати світові мови для користування чужоземною літературою і пресою.
8. КОРОТКОТЕРМІНОВІ КУРСИ: а) Пасічництво, б) Американське промислове пасічництво, в) Садівництво, г) Городництво, ґ) Консервація та перероблення садовини й городини, д) Оброблення шкіри, е) Миловарство, є) Радіотехніка, ж) Фотографія, з) Теорія музики.

Жадайте проспекти з програмами, правилами вступу і таксами оплат. Висилаються безплатно. На ширшу відповідь присилайте поштову міжнародню марку. Можна замовляти також лише самі підручники. Цінники висилаються безплатно. Прохання надсилати на адресу: Ukrajinsky Technicko-Hospodarsky Instytut, Podebrady, Zámek, Tchechoslovaquie.

Білизняне **ПОЛОТНО** Постелеве

В. М. ГАВЗНЕР

Львів, Ягайлонська ч. 15.

Поручає матеріяли на
ШЛЮБНІ ВИПРАВИ
СТОЛОВІ ГАРНІТУРИ
найліпших виробів красних і закордонних по приступних цінах.
Обслуга також в українській мові.
11—11

МЕБЛІ їдальні, спальні, кабінети, сальони, клюби, тапчани, матраци і декорації поручає Віденська виробня столярсько-таліцерська

ІВАН ОРТНЕР

Львів, Сикстуська 41. Тел. 292-79.
498 2-50

ВИКЛЮЧНА ПРОДАЖ
ЕЛЕКТРО — РАДІО — ОПТИКА

І. Дойтшер

СТАНИСЛАВІВ, Гославського 11 а.

Відома українська швальня

„ЕМКА"

перенесена з вул. Личаківської на **Підвалля ч. 1.**

МИЛО Аптикаря **ВІЗЛЯ** вигладжує шкіру склонну до прищів і угрів.

МИЛО Аптикаря **ВІЗЛЯ** відмолоджує і вирівнює наскірок.

МИЛО Аптикаря **ВІЗЛЯ** надає молодечо-свіжий вигляд.

МИЛО Аптикаря **ВІЗЛЯ** усуває зморщки.

МИЛО Аптикаря **ВІЗЛЯ** стягає пори і хоронить перед повставанням угрів.

МИЛО Аптикаря **ВІЗЛЯ** хоронить перед повставанням зморщок.

Повідомляю Шановних Клієнтів, що я вернувся з спеціяльного **курсу віденського і англійського крою** та поручаю на весняний сезон убрання, плащі, весняві мундури, жіночі костюми і ... для Всечеснішого Духовенства з власних і припоручених матеріялів. **Ціни приступні.**

Павло Андрух

Львів, ул. На Скалці 3 (бічна Зиблихевича) тел. ...

БРИТВИ

найліпші, гарантовані, світових марок продає по найнижчих цінах оказійно фірма

С. ФЕДЕР

ЛЬВІВ Коперника ч. 18
" Сикстуська ч. 7
" Галицька 18

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . зол. 0.35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках . зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці . зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по . зол. 0.15
купно, продаж, винайми і т. п. . . . . зол. 0.10
шукаючі праці . . . . зол. 0.05
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . . зол. ...
Остання сторінка 1/2 . . . . . . зол. ...
Остання сторінка 1/4 . . . . . . зол. ...
Остання сторінка 1/8 . . . . . . зол. ...

За редакцію відповідає Олександер Костик

Видає Видавнича Спілка „Діло".

З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів ...